

A LA MONUMENTAL DE MADRID

Ha parlat el "caudillo"

Durant els quaranta anys de la seva actuació política, el líder radical ha canviat radicalment. El cap del partit radical pot haver canviat radicalment d'idees, però el «caudillo», com l'han anomenat sempre els seus amics, és el mateix. La manera imperativa de dirigir-se a les masses és la mateixa dels temps en què el Cu-cut li deia «emperador del Paral·lel» i el pintava amb el fuet a la mà. És realment curiós el cas d'un líder polític que passa de l'extrema esquerra a la dreta i segueix essent reconegut com el caudillo. Això indica que el partit radical és un partit personalista.

Apuntem aquesta observació sense cap mena d'hostilitat al senyor Lerro, però tampoc no ens volem estar de dir que encara que el partit radical i el seu líder siguin elements que la República no pot pas negligir, el règim nou no l'estructurarà pas els grups personalistes. Aquests partits podran fer rutllar la màquina de l'Estat, però no donaran a la República un estil nou, ni una estructura espiritual essencialment diferent de la que mantenia l'antic règim.

En honor a la veritat, cal dir que, en la manera de funcionar, el partit radical no és pas una excepció. A hores d'ara, no hi ha en tot Espanya cap partit dels anomenats burgesos que funcioni democràticament, que tingui una massa de cotitzants, una junta d'elecció i que celebri normalment unes assemblees rigorosament democràtiques.

Hem volgut dir tot això abans de parlar del discurs del senyor Lerro perquè tota la tragèdia del partit radical, la incògnita que avui ofereix el partit lerrouista, prové de la seva organització poc democràtica, o sigui d'haver derivat cap a les característiques dels partits personalistes, dels partits essencialment burgesos. Avui, se sap exacta-

ment que pensa el líder del partit, però és difícil saber on comença i on acaba el partit radical. El caudillo ha canviat d'idees i, naturalment, la massa del partit forçosament s'ha d'haver desplaçat. Què en deuen pensar els joves bàrbaros, si és que encara n'hi ha, del discurs de Lerro? Ha estat gaire profund el desplaçament de forces dintre el partit radical? Els símptomes de les característiques del cabdillatge són evidents: el líder encara és el caudillo; coneixem el seu pensament, però ho ignorem tot respecte l'opinió i la disciplina del partit. El partit, evidentment, va des de masses considerables que tenen un sentit radicalíssim en matèria religiosa i social, fins a zones que des dels punts de vista religiosos i social són profundament conservadores. Evidentment, es trobarien molts admiradors i electors del senyor Lerro que arribarien fins a l'apropiació pura i simple dels latifundis i a la supressió de l'ensenyament que donen les ordres religioses — punt que l'orador va evitar cautelosa i altres masses considerables que volen que sigui respectat rigorosament el dret de propietat i que en matèria religiosa no volen trencar-se.

Malgrat tot, malgrat aquesta part de flotant, i potser d'equivoc, que hi ha en el discurs del senyor Lerro, cal reconèixer que presta a la República el servei de crear una força que ha d'ésser considerada de dreta entre els partits de govern i de centre en el panorama general del país. El temps ha treballat molt d'ençà que el senyor Lerro actua: el partit segueix dient-se radical, però està situat al centre-dreta, entre els moderats. Dir que el senyor Lerro no ha dit res, dir que no s'ha compromès, seria injust. El senyor Lerro vol situar-se a la zona liberal i democràtica perquè, i té tota la raó, no pot pas fer la competència als socialistes i, per altra part, ha trobat ocupada la zona de l'esquerra burgesa. L'apellació que l'orador va fer a

Diumenge passat

tot el país, i la seva manera d'allargar la mà a certs nuclis conservadors, indiquen clarament que dubta que el nucli vell del seu partit pugui proporcionar-li els elements necessaris per governar. No obstant, des del punt on s'ha situat, queda en llibertat d'acceptar col·laboracions de la dreta antirevisionista i de les esquerres.

Respecte la qüestió de Catalunya, hem d'agraïr al senyor Lerro que hagi defensat que cal aprovar l'Estatut. D'una banda perquè el seu espanyolisme, fervorós sempre, no li ha estat obstacle per a reconèixer el fet català en tota la seva importància. D'altra banda, aquest viratge cordial és doblement interessant quan es realitza en un moment d'evolució cap a un sentit polític més moderat. Desgraciadament, sabem que les classes conservadores espanyoles són les més unitàries; les que amb menys simpatia veuen les coses del nostre país. És per això que l'actitud del senyor Lerro en el moment en que cerca una col·laboració de les classes conservadores, ens sembla més interessant. L'actitud política ens sembla, dones, perfectament acceptable, però cap catalanista no podrà acceptar el punt de vista doctrinal que motiva l'actitud del líder dels radicals. Sembla que el senyor Lerro cregui que l'Estatut ha de determinar la mort del catalanisme, del patriotisme català, i àdhuc del nostre idioma. Però, vinga l'Estatut i no discutim, perquè no dependrà pas de la generació del senyor Lerro l'anihilament de l'esperit d'un país que ha resistit més de dos segles de borbonisme.

De Dijous — a Dijous

Al marge d'un aniversari

Dilluns va fer un any que Francesc Macià va retornar de l'exili. Aquest aniversari no deixa de tenir la seva importància. L'arribada de Macià a Barcelona marcà una nova orientació de la política catalana que l'havia de portar a la presidència de la Generalitat, creada gràcies al seu cop audaç del 14 d'abril.

D'aleshores ençà ha passat un any, ple d'esdeveniments d'importància per a la història del nostre poble. D'aleshores ençà les circumstàncies han canviat totalment. Però, repassant el que dèiem ara fa un any, no ens podem estar de dir que la nostra apreciació era justa.

No tothom ho va jutjar igualment. Els dirigents d'un sector republicà de Catalunya no se'n varen voler adonar i no van aprofitar la veritat, que resta encara en peu, del que sobre Macià dèiem un any enrere.

La política catalana encara pateix les conseqüències d'aquesta equivocació, que ha tingut la seva importància en el curs dels esdeveniments posteriors.

Quan Macià, el Macià de tots, com deia MIRADOR, arribà a Catalunya, després de fundada l'Esquerra Republicana, el seu primer gest fou el d'allargar la mà als seus amics d'Acció Catalana. Aquests la hi van refusar. La lluita entre vencedors i vençuts ha estat, després, aferrissada. Però no tota la culpa és dels que van guanyar les eleccions, si la política catalana ha emprès la ruta que segueix ara.

Aquest aniversari del retorn de Macià convida a la meditació sobre els fets posteriors.

Macià no pogué ésser el Macià de tots. I la culpa no és seva. S'ha trobat entre les lluites de partits, lluita que ha atès més els interessos d'uns quants que els de la totalitat del poble de Catalunya. La mateixa lluita que ha separat — momentàniament — una penya de Sojo de la política i que no ha permès que rendissin tot el que poden homes com Amadeu Hurtado, Pere Corominas i d'altres.

Davant d'aquesta lluita, Macià s'ha decantat pels que han estat sempre al seu costat. Prendre d'ell una altra actitud, és no conèixer el seu caràcter ni la seva història.

Comparant la política catalana amb la política seguida a Madrid, hem de confessar que allà han tingut més criteri polític que ací. Totes les forces republicanes es presentaven unides, i portaren a la presidència del Govern un home d'una tendència determinada, però que per la seva actuació enfront de la monarquia fou considerat com l'home representatiu d'aquella hora.

Seria d'esperar, i seria convenient, que la política republicana de Catalunya carrés d'orientació. Per haver rebutjat Macià i altres homes que havien contrat mèrits suficients i sobrats davant del poble, el P. C. R. va sofrir una desfeta.

D'altra banda, molts que quan les eleccions votaren candidatures macianistes, deixaran amb tota probabilitat de votar l'Esquerra perquè no ha acceptat de col·laborar amb homes com Nicolau d'Oliver, d'una intel·ligència i una rectitud reconegudes.

Creiem sincerament que si el poble de Catalunya, aviat farà un any, va abandonar els altres partits per votar, gairebé en massa, Macià i els seus, és perquè aquest, amb el seu gest de rebeldia, representava a tothom.

Però un partit, encara que guanyador, no és tot un poble, ni, moltes vegades, la majoria d'un poble, si no sap interpretar l'imperatiu donat pel cos electoral. Aleshores, es pot trobar amb un fracàs en una nova consulta a aquest.

MIRADOR INDISCRET

Veus d'ultratomba

Divendres passat, la Lliga Regionalista organitzà una gran funció a la Sala Mozart. Feia l'efecte i tot de trobar-vos a Música «da Camera»; però no, era un acte polític: a l'escenari hi havia la nova junta directiva de la Lliga, que debutava, i l'orador: el senyor Puig i Cadafalch.

Aquest, per acabar el seu discurs — potser no hi veia altra solució — es va suïcidar. Heus ací com transcrivim les seves darreres paraules tals els diaris (ho còpiem d'un):

«Els morts diuen que de vegades parlen... i ensenyen. Heu sentit la veu d'un mort.» El dol no s'acomoda, però veiem rodolar galtes avall de part de l'assistència — sobretot de la femenina — alguna llagrimeteta.

I si no en fos?

Un retall de la secció de Lletres de La Publicitat:

«M. Rossell i Vilà... ha publicat un llibret en el qual trobareu, íntegra, la conferència que sota el títol *Perquè sóc macianista* donà a Palestra el 30 de desembre darrer.

I això que ara és albat el cor... Perquè si en fos... Aquestes ratlles saltades!

L'art de fer gasetilles

La vigília del partit Barcelona-Espanyol, el club blau-grana envià a les redaccions dels diaris l'acostumada gasetilla de propaganda. I després d'una sèrie de consideracions sobre la transcendència i altres efectes, acabava amb aquests mots solemnes:

«En fi, ja s'ho faran!» Tanmateix, per arribar a aquesta conclusió no calia escriure tant. Ni gens. Podien ben bé estalviar-se la gasetilla.

Piquiponiana

En Pich i Pon es troba, a la plaça de Catalunya, amb En Vinaixa, ex-governador de Palència.

«Què? — diu aquest —. Altra vegada lerrouista, oi?»

«Mai he deixat de ser-ho — diu En Pich. — Potser — conclou maliciosament En Vinaixa —, potser teniu més raó de la que us penseu...»

«Delikatessen»

Amb motiu dels fets ocorreguts diumenge va fer vuit dies a Puente Genil (Córdoba), el diputat a Corts senyor Gabriel Morón, que viu en aquell poble, trameté al governador civil un telefonema que deia, textualment:

«Me entero capitán guardia civil preguntóle quien manda aquí, él o diputado. Capitán es un mamarracho, vuecencia otro.»

I a continuació, la firma. Seria una veritable llàstima que aquest diputat no formés part de la minoria d'Extrema Esquerra Republicana Anticlerical.

L'amistat radical socialista

Els radicals de tota la vida, seguint l'exemple del seu cap polític senyor Lerroux, preparen una gran ofensiva contra els socialistes, una part de la qual consistirà en la publicació d'un llibre on serà explicada, amb tot luxe de detalls i de documents, la col·laboració dels caps de brot socialistes amb la dictadura.

Un radical en parlava l'altre dia a la taula del cafè. —I a En Besteiro li donarem una sor-

presa... Figureu-vos que tenim un retrat d'ell i l'Aunós fent braçet. Es capaç de morir-se de l'enrabiada.

«Ens afanyem a fer-ho públic a fi i efecte que arribi a coneixement de l'interessat. Així el dia que surti el llibre no tindrà l'enrabiada tan grossa i s'estalviarà de morir-se.»

«Ens deu la vida.»

Expectació

No parlem de l'expectació pel discurs del senyor Lerroux.

Anem a referir-nos a l'expectació que havia despertat l'anunci del llibre *Amb els braços oberts...* reportatge de l'Estatut, de l'amic Aymami.

L'expectació era tan formidable que el dia de la lectura del llibre en una saleta de l'Ateneu, hi comparegüeren un representant de la Lliga i un de la Generalitat: els senyors Rosés i Terradelles.

Durant la lectura passaren moments de veritable angoixa, però acabada aquesta sospiraren profundament.

S'havien tret un pes de sobre.

I En Terradelles encara pogué articular:

«Em creia que era més cruel.»

Home, no tant!

Un dia d'aquests, en una penya no massa homogènia del Circol Artístic es discutia, amb certa vehemència, quina mena de cosa era el Marroc. L'un deia que era un protectorat; l'altre, un imperi; el de més enllà, una colònia...

Aparegué a la porta l'escultor Marés.

«Ara ho aclarim! — un dir uns quants alhora.

Tres veus li ho preguntaren simultàniament. Marés adoptà un aire suficientment sufficient, i, amb pronúncia mesurada, deixà anar:

«...El Marroc, oficialment, és una província.»

El bo és que, encara que alguns el feren callar, més de quatre hi estigueren d'acord.

Els paranyos de la crítica

Un bon senyor anomenat Rafael Alemany ha exposat darrerament a les Galeries Laietanes una col·lecció de pintures, en el conjunt de les quals — deixant de banda tota qualificació — hem de dir que es feia notar una gran habilitat de gat vell, de senyor que ja ha passat tots els aprenentatges i que pinta amb tota la llibertat que li dona una llarga experiència de l'ofici. A més, caracteritzaven aquestes teles una gran uniformitat d'execució, d'intenció i, comptant amb les diferències de cada assumepte, d'interpretació. Aquests assumptes, en general, donat el seu gènere més aviat frívol i picant, no podien pas fer pensar de cap manera que fossin els exercicis d'una acadèmia particular.

Però aquest senyor Alemany va tenir la fallaç idea de posar damunt d'una taula de la sala d'exposició, un grapat d'anuncis de l'escola de dibuix i pintura que dirigeix, encapçalats així: Acadèmia Alemany.

I el crític titular de *La Nau*, en donar compte d'aquella exposició ens explica:

«L'Acadèmia Alemany exposa uns treballs dels seus deixebles; pintura que no puc jutjar-la perquè encara no representa un valor positiu per poder estendre's en llur crítica.»

A part de la correcció gramatical, no es pot negar que amb aquest fragment ens trobem amb un bon model d'allò que se'n diu crítica impressionista.

El séc professional

En la crítica que d'El crític del carrer publicà *La Humanitat*, es feien notar algunes de les impropietats d'aquella obra teatral que amb tan poc envejable sort ha ocupat alguns dies el cartell de Romea. Una d'aquelles impropietats era:

«...servir el conyac amb una ampolla de whisky, i, un xic més tard, servir un gin amb llimona amb la mateixa ampolla de Johnnie Walker.»

Nosaltres, sempre imparcials, no voldríem que algú malpensés del crític teatral de l'esmentat diari. No; és que ocupa el dit càrrec el nostre conegut Tommy, *barman* sobre el qual aparegué un reportatge en aquestes pàgines, que decidí canviar la coctelera per l'estilogràfica.

Creences vagues

Salvador Perarnau, el poeta de les rebel·lies, s'ha casat avui.

Un vicari de Santa Madrona que va re-soldre-li els tràmits previs a la cerimònia i que, pel que pot deduir-se, il·legítimament s'ocupa de Perarnau, va insinuar-li un dia:

«Però, vós, quines creences professa? El reverend obtingué del poeta aquesta resposta plena de dignitat:

«Crec en un cel apunyalat d'estols!»

Títol mig adequat

Josep Canyes i Canyes, l'escultor-pagès de Banyeres que actualment exposa les seves obres a la Sala Parés, ha patit les inclemències d'aquest hivern en un glacialíssim taller del carrer Comtal.

Quan les seves amistats el visitaven i feien retrat dels corrents d'aire del local, Canyes els presentava un llibre en blanc, completant amb el títol d'un d'En Carner:

«Teniu: l'oreig entre les canyes. Era millor: Canyes entre l'oreig.»

LA CARTA DE LA INTERNACIONAL COMUNISTA

—I doncs, gran llonza, que et penses que els regalen els diners?

La República de Treballadors

VII. REFLEXIONS FINALS

(Acabament)

PERSPECTIVES

Ens trobem davant d'una important fracció de la humanitat actual mobilitzada sota la suggestió d'una idea única, sustentada per un formidable racionalisme. A la Unió imperen avui dia la idea i l'esperança que allò

una gran virada dintre de poc, però el que és per ara no han pogut gairebé ésser més favorables per a la Unió. Les riqueses naturals són fantàstiques i, ben explotades, poden fer-la independent de la resta del món. Des del primer moment s'han trobat que els seus enemics no estaven en condicions de combatre els Soviets, seriosament. Feren la revolució després d'una guerra espantosa i quan els països capitalistes ja estaven llassos de combatre. Amb aquests països s'hi han

i així de mica en mica i com que les primeres matèries no els manquen, ells s'ho aniran fabricant tot, i necessitaran cada dia menys la col·laboració estrangera. Avui dia estan amb l'aigua al coll; al marge de la bancarrota. Deuen, segons estimacions de L'économiste français, més de 700 milions de dòlars. Malgrat això, el report d'un seriós organisme anglès especialitzat en aquestes qüestions (The Birmingham Bureau of Research on Russian economic conditions) acaba de declarar recentment que «no hi ha raó per a esperar que els seus crèdits seran refusats a la U. R. S. S.». I, encara, recorden totes les circumstàncies apuntades en parlar, en un anterior article d'aquest reportatge, sobre el pla quinquennal.

L'evolució dels pobles a què vaig fent referència els porta després del període de prosperitat, o paral·lelament, a una altra fase que no es pot negligir i que és la pròpiament imperialista. I l'imperialisme, que en si és únicament una fase, precisament l'última, de la vida orgànica d'aquells pobles, també és pres pels seus homes com un privilegi degut a la justícia de llur comportament. I s'ho adjudiquen tranquil·lament com una missió. «Roma, recorda't que estàs destinat a regir els pobles per l'Imperi», deia Virgili. I com un dia Espanya s'atribuï la missió de conquistar fidels per a la fe catòlica i Anglaterra la d'educar políticament tants dominis com pogués, potser també un dia la Unió trobi una fórmula, una missió, per a eixamplar els seus i imperar. De la mateixa manera que els EE. UU. intervingen en nom de la tutela financiera o bé per vetllar per la «puresa» del sufragi en els afers de certes repúbliques de l'Amèrica llatina, qui ens assegura que la U. R. S. S., el dia que es senti forta i puixant, no interdirà en els afers d'Europa, o bé d'Àsia, amb el pretext, posem per cas, que els comunistes hi són perseguits?

Per què (no ho oblidéssim pas!) el «comunisme», com a mena de religió que és, té adeptes a tot arreu. S'estén com una nova idea i recorda, de vegades, les formes de l'expansió de la religió cristiana dintre l'Im-

terminologia, aquest lèxic, junt amb uns quants principis que també s'aguantaran, perquè les revolucions mai no es fan endabes, constitueixen ja característiques tan exclusives i diferencials de la Unió que per força el nacionalisme rus les adoptarà com a bàsiques, prenent-les en el seu dia com a causa de la seva prosperitat.

I ací radica potser la causa principal del perill que els Soviets representen per a Europa. Moltes vegades, especialment de les classes anomenades baixes de la societat, es tiren vers el comunisme enlluernades per l'extremisme del lèxic. Creuen que allò és la veritable panacea de les malures socials i hi tenen una confiança il·limitada. I, encara, és previsible que, si un dia els Soviets coneixen una època pròspera, com que l'atribuiran a la idea, la confiança i el proselitisme augmentaran en grans proporcions. I crec que serà un error, perquè, a la Unió, com a tot arreu, la prosperitat es deurà més que a una idea a una ferma voluntat destrament ajudada per les circumstàncies econòmiques i històriques. Voler imitar els Soviets crec que, per Europa, podria arribar a ésser àdhuc fatal. Significaria, almenys, renunciar en plena decadència, a l'hegemonia cultural i embolicar-se en aventures polítiques gens d'acord amb les normes del seu progrés. I la fallida esdevindria tant més probable que els elements destruïbles tan diversos són dels que es donen a la Unió. Les nostres races, en efecte, ja són molt evolucionades, mentre que allà són primitives, i les riqueses naturals, allà tan abundants, són, a Europa, sobreexplotades i insuficients. La privació absoluta de llibertat, a més a més, ens ofegaria i el menyspreu de l'individu, ens ofegaria insuportable.

Jo no sé què s'esdevindrà de la Unió. Potser en comptes d'entristir-se el nou règim serà emportat per alguna de les fortes crisis que forçosament haurà de travessar. Encara alguns anys de dura prova esperen als Soviets i qui sap si algunes revolucions i tot.

L'actitud més pràctica, però, enfront d'ells ha de basar-se en no ignorar que tenen possibilitats de reeixir a formar una nació gran i poderosa. I sobretot, no girar-se d'esquena a un fet innegable: cap revolució passa endebades. Pensem que, en temps de la revolució francesa i després d'ella encara, moltes, moltes de gentes es creien que l'ordre es restabliria com abans. I és palès que no fou pas així, car els principis democràtics van acabar, en cosa d'un segle, per imposar-se gairebé a tot arreu. No pas amb l'extremisme del lèxic exaltat, sinó mesuradament acomodats als fets. I s'ha donat el cas que la veritable democràcia, a darrera hora, ha arrelat més en altres països (els escandinaus, Suïssa, Austràlia, etc.), que a França mateixa. A aquells països França els va treure com qui diu les castanyes del foc. Tornant, però, a la revolució russa, constatem que encara no ha passat prou temps per saber com influirà. Però crec que és rigorosament indubtable que d'una manera o altra ha d'influir. El que cal, sobretot, és veure venir serenament aquesta influència i evitar a tot preu que sigui portada per alcaments revolucionaris de gentes irresponsables. Rebutjar-la en el que té d'inconvenient, d'insuportable; desfer-la del que té d'especificament rus, anti-europeu i inadaptable. I procurar posar d'acord la nostra manera d'èsser, constitucionalment incompatible amb el comunisme, amb aquelles coses d'aquest que s'imposen, ja sigui pels seus avantatges, ja sigui per la seva empenta indeturable. Cal estudiar, estudiar molt atentament, en què la revolució russa pot influir, destriar-ne les possibilitats i no entestar-se a lluitar contra un conjunt indeterminat, sinó únicament contra el que realment i palesament és inadmissible.

J. TERRASA

L'APERITIV

Lerroux. — Lerroux ha estat en el nostre país la figura més llampant, més paradoxalment bigarrada. Tots els que estem a la vora de la quarantena tenim de Lerroux una colla de visions diverses dignes de figurar en un melodrama. El Lerroux de trenta anys enrera és el que ara se'n presenta en una forma més suggestiva. Aleshores jo, i els nois que com jo vivíem entre faldilles, melindros, capellans i misses de dotze, teníem de Lerroux una idea claríssima. Era una mena d'enviat del dimoni, facturat a Barcelona per un ministre que es deia Moret. A Moret el coneixíem per aquelles caricatures en les quals presentava una barba com un bolado cremat d'aquells que venien a «L'Abella» i uns bigotis deliquescents i desmaiats que concentraven tota la malícia de la Restauració. Lerroux representava les set plagues d'Egipte; dominava el Paral·lel, que aleshores per mi era un barri completament desconegut, un barri en el qual jo m'imaginava que hi havia uns personatges indecents amb un ganivet a la boca, sempre predestinats a escorxar un gat i a menjar-se un arros sacríleg. Lerroux era l'amo d'una gentussa inconfessable; per mi, ésser partidari de Lerroux volia dir haver assassinat quatre escolapis i haver robat sis portamonedes. El Cucut, que era la literatura més forta que llegíem quan anàvem a primeres lletres, ens havia presentat Lerroux en totes les formes, sempre tenint de vermell, amb «gorro frigio» o amb «panamà», rosegant una cuixa de pollastre i carregant-se l'esquena de sacs de duros. Més tard, quan vaig conèixer don Hermenegildo Giner de los Ríos, i vaig saber que era lerrouxista, no podia comprendre com un senyor tan fi i tan ben educat era d'un partit en el qual només es respirava el tuf dels estofats més escandalosos. Aquesta idea tan pintoresca de Lerroux se m'anà esborrant quan d'amagat anava a sentir algun discurs del cabdill radical. Aleshores aquest senyor em suggeria coses tan delicades com una edició de la casa Sobena d'aquelles que hi havia un frare escabotxa a les cobertes, barrejada amb el sandvitx del primer toro que venen a la plaça mateix, i al costat d'aquests elements vulgaríssims, la presència i la veu de Lerroux em feien un efecte enlluernant. A mesura que el partit radical anava agafant prestigi, la figura de Lerroux s'anava vestint dintre meu d'abric de pell i de bufandes de seda; ara, que el nas continuava essent aquell nas demagògic untat d'allioli. Algun dels seus correligionaris, com el senyor Mir i Miró, em semblaven gent d'una tendresa i d'una suavitat perfectes. En l'apocàlipsis de la brotada de les passions, havia vist a Mir i Miró a l'Eddn Concert; era un senyor de galtes brotosos, d'ulls desdibuixats i de somriure elegantíssim; de la butxaca de l'americana li sortia una bateria de cigars havans i al trau duia una gran flor d'un color rosa pornogràfic.

Després Lerroux s'apagà una mica, va perdre l'estrindència i el vermell quan la Llaga va guanyar a tot arreu. El nom del cabdill no fregava les orelles com el paper de vidre i era una cosa perfectament tolerable. Una sola vegada a la vida he parlat amb aquest senyor; era a la plaça de toros un dia que varen enganxar el famós Gallito; per casualitat seia jo al costat del polític eminent, no li vaig treure els ulls de sobre, i quan vaig tenir ocasió de dir-li quatre paraules informatives sobre la manera com havien enganxat el torero, gairebé em va venir un cobriment de cor de satisfacció.

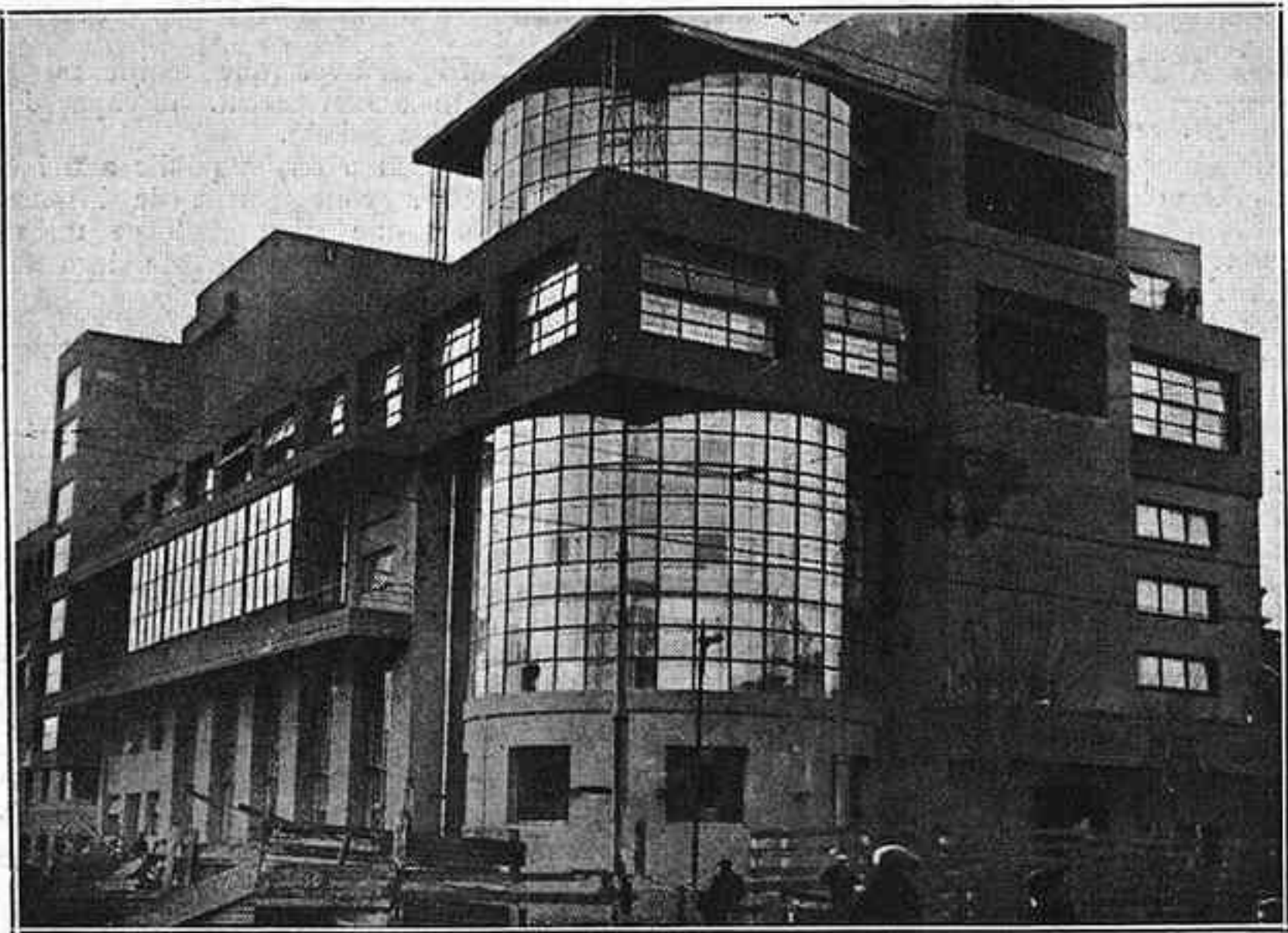
A l'època de la guerra, jo vivia a Madrid, i allí vaig tenir ocasió de sentir com una colla de persones honorables parlaven de Lerroux amb admiració i simpatia; Lerroux tenia partidaris entre una gent que jo considerava molt. Gent com Enriqué de Mesa, com Pérez de Ayala, com Pío Baroja, com García Morente i moltes altres persones de gran crit. Aleshores vaig adonar-me que el Lerroux espanyol era un Lerroux diferent del de Barcelona. En aquells moments tan apassionats de la guerra, varen fer tres esquerres espanyoles un míting intervencionista a la plaça de toros. Aquest míting madrileny va agafar unes proporcions fantàstiques. Presidia el difunt Pérez Galdós, que era l'home més venerable d'aquell moment, amb una punta de cigarret a la boca, un mocador de seda blanca al coll, i un reuma que no el deixava caminar. Recordo la impressió que em va fer aquest míting, però el plat més fort de la retòrica republicana va ésser el discurs del senyor Lerroux. Un discurs magnífic, ple de vitalitat i d'audàcia, amb un serrell de panderores, de taronges esclafades i de sotanes descosides. Lerroux havia arribat al seu màxim prestigi d'orador. El seu cap a ple sol li vivava de per tot arreu com si fos fet a la brasa, i damunt del front li ballava una cresta de cabell blanquinós. Lerroux no era aquell ninot truculent de les caricatures; s'havia convertit en un personatge de drama autèntic. Encara que un no gastés cap mena de simpatia per aquell senyor, li endevinava una certa magnificència de barbeller de bou i de corbata de baríton.

Després d'aquest moment grandios, Lerroux va passar drames de tota mena, va anar de cap per avall i de cul per terra, però continuà surant com aquests homes desesperadament fisiològics que sempre tenen una poma per la set.

La República ens ha ofert un altre Lerroux; aquella figura tenyida d'un vinagre heroic que jo vaig veure l'any 16 del segle present, la vaig retrobar abans de les darreres eleccions a la plaça Monumental de Barcelona. Lerroux em va produir una gran decepció; la seva retòrica no em va fer cap efecte; d'aquell home allucinant només em quedava la veu, només em quedava un cert aplom i una certa amplitud de gest.

El discurs de Madrid no afegeix res de nou al Lerroux actual. Hi ha qui diu que aquest senyor està completament desinflat; hi ha qui diu que està ple de reserves i que és una gran esperança. Jo no sé res, ni entenc res de tot això; Lerroux m'interessa des d'un punt de vista dramàtic, i des d'aquest punt de vista em fa l'efecte que és una mena d'ombra, que sobreviu en una època completament líquida, i el seu accent fa un gran esforç per encomanar-se la retòrica del dia, però totes les paraules li fallen; només se li aguanten el gest, un gest completament romàntic, tot ple de pols i de tristesa.

JOSEP MARIA DE SAGARRA

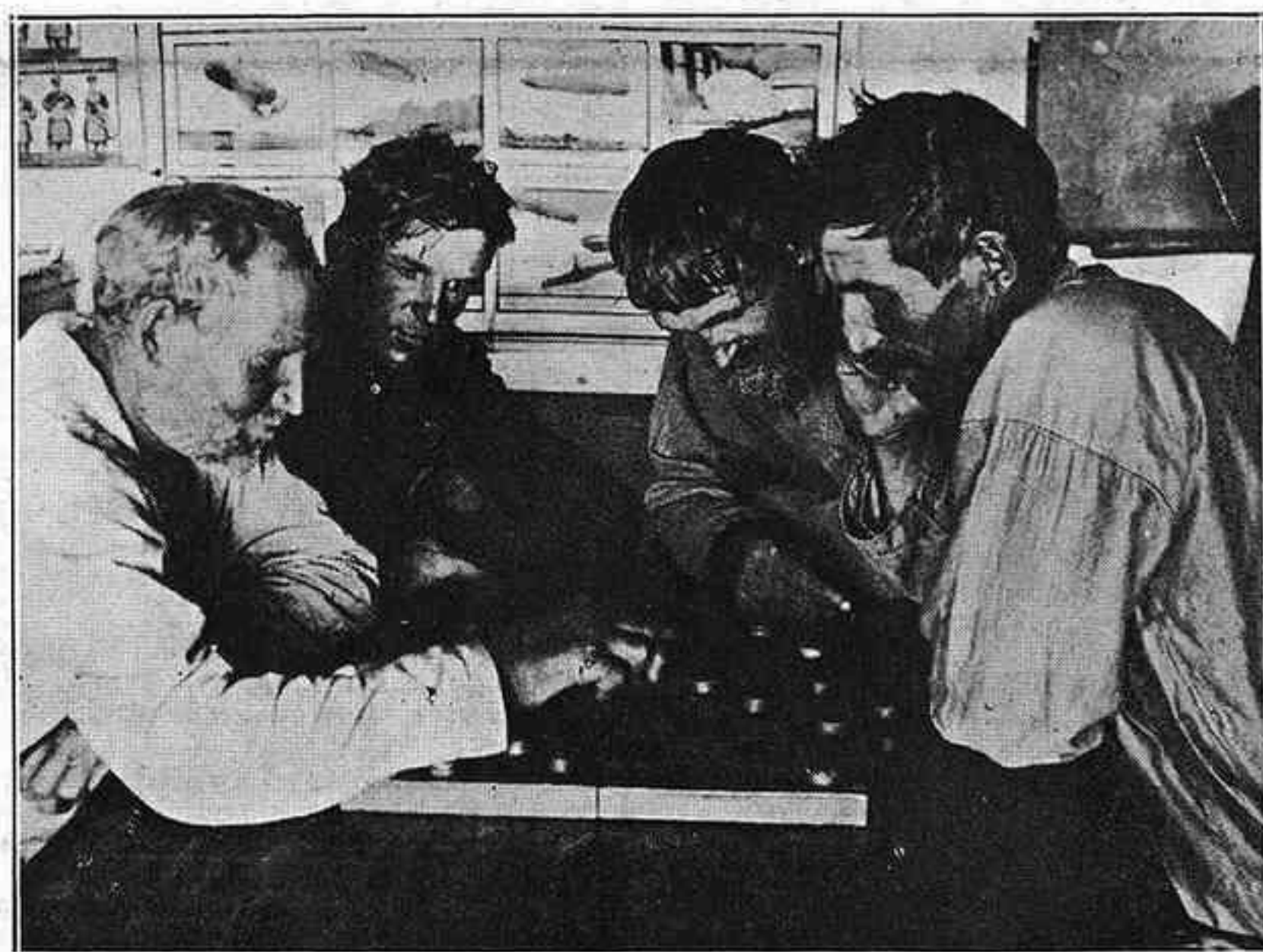
Club d'obriers a Moscú

s'esdevindrà, en pocs anys, el millor país de la terra. En aquesta creença, sobretot, són educades les noves generacions, les quals únicament coneixen de la resta del món, gràcies a la propaganda, a l'educació i a la premsa, les xacres, les crisis econòmiques, els sense-treball, la prostitució, etc. A la Unió, a més a més, es treballa fermament. Amb fallides, retards, errades, però fermament. I sota la pretesa amenaça de la guerra burgesa contra el comunisme, hom hi està formant i instruint un exèrcit grandios.

Fixem-nos bé en tot això, perquè així mateix o d'una manera ben semblant han començat molts grans pobles imperialistes. Han passat tots per un període precari, càctic, de revolució o de conquesta. Tots han estat rigorosament nacionalistes, convençuts que practicaven els principis més d'acord amb aquesta cosa que els homes anomenen justícia. Tots han treballat fermament i, travessant grans crisis i entrebancs seriosos, han assolit un període de prosperitat. Aquesta prosperitat jo crec que l'assoleixen mitjançant la conflüència i col·laboració d'una sèrie d'elements. Hi ha en primer terme, naturalment, llur treball; hi ha, encara, les circumstàncies històriques, la posició geogràfica, les possibilitats econòmiques (penseu, per exemple, en el cas d'Anglaterra: segle del vapor, insularitat, riquesa en carbó); i finalment hi ha encara una espècie de força expansiva que empeny aquesta mena de pobles, i que és una força tan difícil de definir però també tan positivament existent com la que presideix la creixença i el desenvolupament dels éssers orgànics. El cas és, però, que aquests pobles, quan assolixen una prosperitat una mica estable, l'atribueixen ingenuament (o malignament, com vulgueu), però sempre i en tot cas, al que anomenen la superioritat incontrastable de llurs ideals. Podrien adduir-se centenars de textos romans, anglesos, espanyols, corroborant aquesta afirmació. Encara en 1926 un professor (un professor!) nordamericà atribuïa la prosperitat del seu país a haver perseguit sempre uns ideals de justícia que són l'essència mateixa del regne de Déu. També algun dia, si és en enormes possibilitats intrínseques de la Unió són ben aprofitades, amb plans quinquennals o amb el que sigui, la nova Rússia pot conèixer una època de redreçament i prosperitat. I aleshores, els dirigents no deixaran pas d'atribuir (com, al capdavant, ja ho fan ara sempre que poden), els seus avenços, exclusivament a la bondat dels principis anomenats comunistes, deixant en una vaga penombra totes les circumstàncies favorables i propícies que tanmateix hi hauran col·laborat i de la manera potser més decisiva.

Jo no sé si aquestes circumstàncies faran

afrontat descaradament, desafiant-los, i quina paga n'han rebut? La col·laboració econòmica més eficaç. L'endemà de la guerra s'han trobat, en primer lloc, amb una Alemanya perfectament industrialitzada, la producció de la qual era rebutjada per la política de nacionalisme econòmic dels altres països. Naturalment, aquesta Alemanya, que, a més a més, treballava amb capitals fàcilment manllevats als americans, trobava en la Unió un bon mercat i li donava, i li dona, tota mena de facilitats. Tot això sense esmentar el seu aïllament polític i l'hostilitat dels seus veïns (tots ells hostils també als Soviets), que en certa manera també l'abocava a la Unió. Darrera Alemanya vingueren els altres països, que, amenaçats cada dia més imminentment pels estralls de la crisi econòmica, veien en l'ajut a Rússia un mitjà

Camperols jugant a les dames en un club

de deturar la clausura d'algunes fàbriques amb el consegüent acomiadament de milers de treballadors. Amb relacions diplomàtiques o sense (els EE. UU.) tots els països han rivalitzat a oferir als Soviets les millors facilitats de pagament. I el més divertit és que en lloc de limitar-se a proporcionar articles fabricats, els han proporcionat maquinària,

peri romà. També allò es feia en nom de la justícia social, abolició de l'esclavatge, redempció dels explotats, etc.; els adeptes es reclutaven també principalment entre les classes humils; i també eren perseguits per l'autoritat constituïda, que hi veia, i amb raó «històrica», un veritable intent revolucionari, en nom de l'ordre i de l'estabilitat social. I tampoc cal oblidar que el cristianisme, com l'islamisme, el budisme, i en general tots els grans moviments religiosos, va començar per ésser un moviment lliberador (d'extrema esquerra, diríem ara), per a consolidar-se, passat el període heroic i com ja comença a fer, em temo, el comunisme en els nostres dies, amb fórmules d'ordre (dretistes) per sota la immutabilitat geològica servada del lèxic «extremista».

I encara una altra cosa. Al costat dels pobles que, convencionalment, anomenem llatins i germànics, a Europa hi tenim, en grans proporcions, un altre element racial d'importància no pas negligible. Vull dir els pobles eslaus. Han estat fins ara sota la tutela més o menys directa d'altres nacions i en van assimilant, amb relativa llestesa, els avenços tècnics i culturals. Però no podem pas pretendre que eternament restin al marge del corrent principal de la història. Qui sap si potser en els nostres dies ja ha sonat l'hora de l'alçament dels pobles eslaus? És un fet que tots els pobles de la terra, llevat dels de raça negra, han tingut, en llur dia, una època d'apogeu històric. Els pobles eslaus, per contra, han restat fins no fa pas gaire temps una mera possibilitat. Infinites, atempades, amb facilitat per a aprendre les nostres llengües i per a capir la nostra ciència, però sumits en una mena d'apartament mig místic, mig vegetatiu. I bé; jo penso que això un dia o altre s'ha d'acabar i que sota la denominació de comunisme o sota qualsevol altra denominació, els pobles eslaus reeixiran a jugar un paper important en la història de la humanitat. Com i quan serà això, és difícil de precisar. Però qui sap si ja està començant.

Viatges Marsans, S. A.

Rambla Canaletes, 2 i 4 - BARCELONA

Bitllets de Ferrocarrils Nacionals i Estrangers - Passatges Marítims i aeris
Viatges a "Forfait" - Excursions acompanyades - Peregrinacions, etc.

INFORMES
I PRESSUPOSTOS GRATIS

LA REVOLUCIÓ MÉS GRAN

El control obrer

I
Estem en la imminència que el projecte de llei sobre el control obrer sigui presentat a les Corts.

Després de redactat el projecte, el Govern va recordar-se dels elements assessors i obrí una informació pública a la qual han concorregut especialment, i amb natural unanimitat de criteri, les corporacions oficials. Poc cas haurà de fer d'aquestes informacions el Govern tota vegada que sembla disposat a mantenir els principis essencials del projecte. Una trentena d'informacions, publicades en fullets i en diverses revistes professionals i de corporacions econòmiques, ens ha estat possible de follejar. Ni un sol informe és favorable a l'establiment del control, i sembla que les raons en què es basa en general la informació pública són prou sòlides per fer trontollar els doctrinarismes d'un ministre que, en algunes coses, sembla oblidar que forma part d'un Govern burgès dintre d'un Estat burgès, per molt categòrica que pugui semblar aquesta afirmació.

La doctrina socialista, simpatitzant en alguns extrems amb els extremismes més bolxevitzants, és una de les coses més contradictòries i absurdes quan es vol aplicar com a reglamentació social d'un Estat que viu i manté el seu pressupost gràcies a una organització totalment capitalista. La contradicció principal és, aquí, conjugant-se simultàniament els principis teòrics amb les realitats econòmiques. Fa de mal mantenir, des del Govern, una filosofia marxista quan els elements contributius estan distribuïts a base de tot l'entusiasme per la creació i el manteniment d'un Estat capitalista i, majorment, de política econòmica proteccionista.

Però no és el nostre propòsit estudiar la ideologia que mou les realitats humanes, sinó més simplement veure què és el control obrer, què ha succeït en els països on s'ha intentat establir-lo i què pot esperar-se de la seva implantació, entre nosaltres, en els moments actuals.

El preàmbul de la llei diu que el control sindical no té d'alarmar ningú. Es tracta simplement d'extirpar la concepció absolutista d'«amos» per dret diví i suplir-la per un concepte més «constitucional» de les indústries. Però l'atac al vell concepte ha produït una sensació de pànic entre els elements patronals sense despertar cap entusiasme entre les files de l'obrerisme. Potser una moció aprovada pel Congrés socialista de Milà el dia 11 de setembre de 1920 expressava la idea del control en forma que, sense ésser més dura per les idees del vell capitalisme, fos més falagüera per l'element proletari que havia d'aprovar-lo: «El control obrer donarà a la classe treballadora la possibilitat de preparar-se tècnicament i de substituir l'autoritat decadent del patró amb la seva nova autoritat.»

Aquesta és la veritable finalitat del control socialista. Un pas més cap a la desaparició de la propietat privada de les empreses. No un fi, sinó un mitjà. Valdria doncs la pena que el preàmbul del projecte parles clar, i, aleshores, hauria provocat segurament major entusiasme entre els elements sindicalistes sense produir un major esglai entre els patronals.

La idea no és nova a Espanya. L'any 1921 fou sotmesa a l'Institut de Reformes Socials un avantprojecte en el qual es creaven uns Consells de corporació industrial amb facultats semblants a les que el nou projecte de llei estableix. Al Congrés de novembre de 1922 de la Unió General de Treballadors, celebrat a Madrid, va aprovar-se una ponència per la qual s'admet el control obrer com a reconeixement parcial dels drets del treball a fi d'arribar per aquest camí a l'abolició del règim capitalista. I el propi senyor Largo Caballero, l'actual ministre, en una conferència a la Casa del Poble de Madrid, el mes de març de 1924, deia textualment que «El control és el primer pas per la socialització de los medios de producció; luego vendrán las guildas, para hacer desaparecer el patrono; después, será posible la socialización de los instrumentos de trabajo.»

Es podrà tenir un o altre concepte de la propietat; es pot ésser o deixar d'ésser so-

La col·lecció completa de MIRADOR pot consultar-se a l'Arxiu Històric de la Ciutat, plaça de la Catedral i carrer de Santa Llúcia, 1, "Casa de l'Ardiaca", tots els dies feiners de 9'30 a 1'30.

EN ALTA MAR

ELS duaners americans, en virtut de la llei seca, acaben de llençar a l'aigua, unes enllà de les aigües jurisdiccionals, unes quantes caixes de licors.

(Welt Spiegel, Berlin)

cialista. Ara, que cap capitalista no podrà queixar-se que, des del Govern, no se li hagi parlat clar. I, per això precisament, resulta innocent l'afirmació del preàmbul de la llei, que el control no té d'esperar a ningú...

A l'estranger han succeït dos ordres de coses. Alemanya, Àustria, Txecoslovàquia i Noruega han establert la llei del control

Largo Caballero

obrer. França, Bèlgica, Holanda, els Estats Units han confiat l'establiment del control a la iniciativa de les empreses privades. Rússia, el Luxemburg i Itàlia han vist fracassar la seva iniciativa d'establiment legal.

El cas de Noruega té de considerar-se a part, ja que la intervenció obrera es limita taxativament a les qüestions d'ordre social, funció escassament més àmplia que l'assignada als vells (ja vells!) Comitès paritaris. A Alemanya, Àustria i Txecoslovàquia la llei establí el control obrer en forma semblant a la projectada per la llei espanyola. Contra aquests exemples argüeixen les informacions dels organismes corporatius adduint la preparació orgànica del socialisme en aquells Estats i, majorment, la major cultura i disciplina dels obrers d'aquells països.

I encara, cal afegir que, en els casos aquests, els Consells de fàbrica no han resultat ésser, com es pretén, uns elements útils per a fomentar la producció, sinó uns intermediaris entre els patrons i els obrers, convertint-se — de fet — en organismes controladors de les relacions socials. El funcionament d'aquests organismes — segons declaració expressa del Govern alemany — resulta caríssim. L'any 1922 les hores de treball perdudes en les empreses ferroviàries del Reich va calcular-se en 200,000 mensuals; i l'Estat es veié obligat a abonar en jornals extraordinaris als obrers que supliren en el seu treball als consellers de les empreses, 37.700,000 marcs en un any, o sigui uns 800,000 marcs or, quantitat equivalent — aleshores — a un milió i mig de pessetes.

Per altra banda, els obrers no han sentit cap entusiasme per dur a l'aplicació la llei que, en la majoria dels casos, ha resultat lletra morta. No és prematur d'anunciar que a Alemanya s'anirà promptament a una revisió de la llei inútil i perjudicial, per no dir a la seva total derogació.

A Àustria la intervenció obrera, pràcticament, es limita a l'establiment dels jornals, prescindint totalment de tot el que es refereix a l'esdevinidor i prosperitat de les empreses.

La Revue du Travail ens informà que, al cap d'un any d'aplicació de la llei, els obrers no havien fet mai ús del dret, que els confereix l'article 66, d'aconsejar a les empreses, donant com a raó que no es creien capacitats per intervenir en la direcció de les indústries.

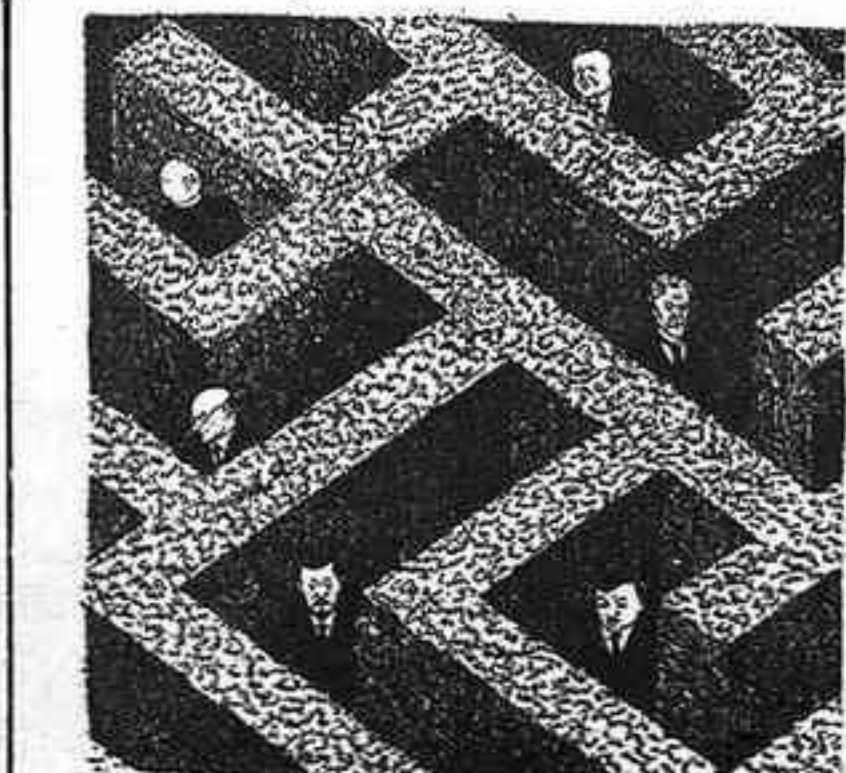
La memòria que la Federació de la Indústria austríaca va presentar a la Societat de les Nacions l'any 1924 ens assabenta que els obrers no fan ús del seu dret d'intervenció més que en els casos de reivindicacions momentànies, que mantenen encara que siguin perjudicials a la producció.

Una enquesta del ministre de Previsió Social txecoslovac confessa el fracàs del règim en tot el país. Els conflictes socials no han minvat i els Consells d'empresa s'han convertit en centres d'agitació social.

Què ha succeït en els països on l'establiment del control és potestatiu de les empreses? Es oportú el moment per a establir-lo en la nostra economia? Quines són les característiques del projecte espanyol i quines conseqüències té de dur necessàriament la seva probable aplicació?

No ens cal dubtar que la contestació a aquestes preguntes deixarà plenament justificats els titulars del present article.

J. F. VIDAL JOVE

EL LABERINT DE LES REPARACIONS

Es trobaran?

(Simplicissimus, Munic)

Mirant a fora

L'edat sense passions

En la darrera crisi francesa, en la qual tanta influència ha tingut l'actitud del Senat, Laval acusà els senadors:

—Us deixeu guiar per les vostres passions, i no pas pels interessos superiors del país...

Comentant-ho, Chéron es mostrava tot indignat:

—Ens ha acusat d'oïbre a les nostres passions! Com si en aquesta casa fos mai qüestió d'això...

I un altre senador, vell com és costum que ho sigui un senador, s'exclamava:

—Passions!... A la nostra edat ja no se'n tenen de passions!...

El bibliòfil Barthou, acusat pels seus enemics d'altres passions que la dels llibres, reia per sota el nas.

Un altre senador, Héry, deia, amenaçador:

—Els senadors es recordaran que Laval els ha mancat al respecte!

—Però no gaire temps—va respondre un diputat—. Moriran tan aviat!

La notícia a Ginebra

Quan la notícia de la caiguda del gabinet Laval va arribar a Ginebra, causà una sorpresa general. Els representants francesos eren assaltats per llurs col·legues dels altres països.

El delegat espanyol, Zulueta, aconsellava irònicament als delegats francesos:

—Ara que la Societat de les Nacions podrà disposar d'una força militar, no hi haurà res que us privi de fer-la servir per fer un cop d'Estat al vostre propi país!

Benes, el ministre d'Afers estrangers de Txecoslovàquia, deia facciosament:

—Aquest incident ens ha de servir de lliçó pel dia que constituïrem el Superestat de Ginebra. Exigirem que el govern sigui intombable!

Els progenitors

Ara són molts els que reivindiquen la paternitat dels projectes de reducció dels armaments presentats per la delegació francesa a Ginebra.

Herriot estima que és una reedició del protocol de 1924; Hennessy ha telegrafiat a Tardieu felicitant-lo d'haver defensat la seva obra, que ell havia fet imprimir en els seus diaris; Louise Weiss, directora de L'Europe nouvelle, sosté que el projecte francès és la mateixa resolució que s'havia de sotmetre a la tumultuosa assemblea pacifista celebrada al Trocadero setmanes enrera. Molts periodistes radicals sostenen que l'esmentat projecte és el programa del darrer Congrés del partit.

Quan li diuen aquestes coses, Tardieu somriu. Quan li senyalaren el número de L'Europe nouvelle, féu aquesta reflexió:

—É, el nostre projecte ha trobat una mare i tot. En resum, es veu que és una criatura de Louise Weiss i d'Edouard Herriot.

Limifacions necessàries

Molts dels hostes de Ginebra, en pagar les notes respectives, s'han adonat que els preus de la vida corrent són el doble dels habituals, en temps de conferència.

Amb aquest motiu, les autoritats ginebrines han rebut moltes queixes. Un periodista protestatari deia:

—Aquests que s'ocupen de limitar els armaments, també s'haurien de preocupar de limitar els preus!

Encara n'hi havia de pitjors

Els japonesos diuen que els generals contra els quals combaten són uns senzills caps de bandes armades. Es conta que, el mes passat, un d'aquests generals rebé la visita d'un americà, vestit solament amb una armilla i una camisa, que se li planyé d'haver estat espoliat pels seus soldats.

—De debò—li preguntà el general—us han deixat d'aquesta manera?

—No en tinc cap dubte—respongué l'americà—. D'això precisament vinc a queixar-me.

—Em penso que us equivoqueu—va fer el general—. Dirigiu-vos a algun altre general dels nostres exèrcits... Els meus homes no us haurien deixat així, sinó nu com un cuc.

Temps de vaques magres

L'època trasbalsada que vivim no respecta res. Les fortunes cregudes més sòlides trontollen.

Es diu que el famós Aga Khan, el nom del qual evocava riqueses prodigioses, perles i diamants incomptables, que feia participar de la seva fortuna les persones que tenien la sort d'ésser-li simpàtiques, ha vist minvar considerablement els seus ingressos.

Es diu que Anglaterra ha fet esporgades importants en el seu pressupost. Com més va menys generós és l'Intelligence Service amb els seus agents importants. Tots els rajahs de l'Índia s'han mostrat impotents contra Gandhi i no han sabut fer res per atenuar el boicot als productes anglesos, i Anglaterra ha respost reduint les misterioses assignacions que permetien a molts sobirans indis, de portar una existència esplendorosa pels casinos i platges d'Europa, de les taules de joc dels quals eren el gran atractiu.

L'Aga Khan ja no és tan esplèndid. Les nombroses persones que vivien de la seva quadra de cavalls de cursa, temen quedar-se al carrer.

Però sembla que atribuir aquesta relativa decadència als estalvis de l'Intelligence Service és una mica una exageració per part dels francesos, obsessionats per la idea de l'espionatge anglès, puixant, misteriós i fantasmal. Més aviat l'afició al joc als grans casinos i a la Borsa de Nova York són els que tenen la culpa que tants prínceps indis hagin anat a menys.

LA CRISI FRANCESA

El "tandem" Tardieu-Laval

Vista de lluny, aquesta crisi francesa no té pas l'interès d'un gran espectacle. Ni la causa de la crisi, ni la solució tenen l'interès de facècia de la crisi anterior. I des del punt de vista internacional, ni el motiu que la va provocar ni la manera de resoldre-la no poden suscitar una gran emoció. Plantejada al Senat amb el pretext de discutir immediatament la política del Govern, a la qual cosa va oposar-se Laval allegant que el de-

nistre de la Guerra, havia defensat Tardieu a Ginebra, en la darrera Conferència del Desarmament.

Des del punt de vista internacional, no ha passat res. L'home que ahir era ministre de la Guerra, Tardieu, ara és president i ministre d'Afers estrangers. A Ginebra, no s'hi haurà conegut res.

Des del punt de vista interior, el ministre Tardieu-Laval, si tenim en compte la sig-

El Senat francès

bat podria influir en les negociacions de Ginebra, es va evitar la discussió sobre la política interior i exterior del Govern. Però, en realitat, eren qüestions de política interior, i concretament la reforma electoral, la causa de la crisi.

Fos com fos, el cap de l'Estat havia d'oferir el Poder a les esquerres, però fracassada la temptativa Painlevé, el recurs més viable fou recórrer altra vegada al «tandem» Laval-Tardieu. La modificació no ha estat gaire profunda. Abans, era Laval el que anava davant del «tandem»; ara guia la màquina Tardieu.

El tercer gabinet Tardieu ofereix la característica d'ésser un ministeri de molt poc personal. L'home que havia presidit un govern constituït per trenta-quatre persones, entre ministres i subsecretaris, ha volgut ara fer un ministeri de «compressió», d'economia, en total dinou càrrecs, comptant-hi la presidència del Consell.

Laval continua en el ministeri, i sobre això s'ha dit, segurament per fer constar que la fraternitat dels homes del «tandem» és cordialíssima, que mentre quan Painlevé intentava formar govern, Laval exigia almenys la cartera d'Afers estrangers, quan Tardieu ha constituït el seu govern, s'ha acontentat amb la cartera del Treball. Evidentment, es tractava de dissimular que els del «tandem» van molt ben units. És clar que és difícil d'oblidar que Laval deu l'èxit de la seva carrera política a l'encert de la seva gestió davant d'aquest ministeri. Designar Laval per a la cartera d'Afers estrangers o de Guerra, que són les dues que els del «tandem» havien agabellat abans, hauria estat potser massa comprometedor. La d'Afers estrangers se la queda Tardieu, i la de Guerra la portarà un home relativament gris, Piétri, que segurament no s'atrevirà a modificar el punt de vista que, com a mi-

nificació del president, o millor dit, l'odi que li tenen les esquerres, potser cal situar-lo uns quants graus més a la dreta que l'anterior.

El resultat de la crisi és, doncs, una mica paradoxal. Provocada per les esquerres, no ha tingut una solució lògica. Contra el que a elles els convidria, el «tandem» continua rotllant amb tendència a anar una mica més cap a la dreta.

Resolta ja la crisi, la qüestió més important que es planteja és la de les eleccions.

Farà les eleccions aquest govern? Alguns diaris d'esquerra sembla que intentin provocar el Senat i que esperin d'ell una altra afirmació categòrica. Probablement, tot dependrà de la política que faci el ministre de l'Interior, Albert Mahieu, inscrit al grup de la Unió Democràtica i Radical. Una política hostil als radicals, en aquest moment, poques setmanes abans de les eleccions, podria trabucar el «tandem» Tardieu-Laval.

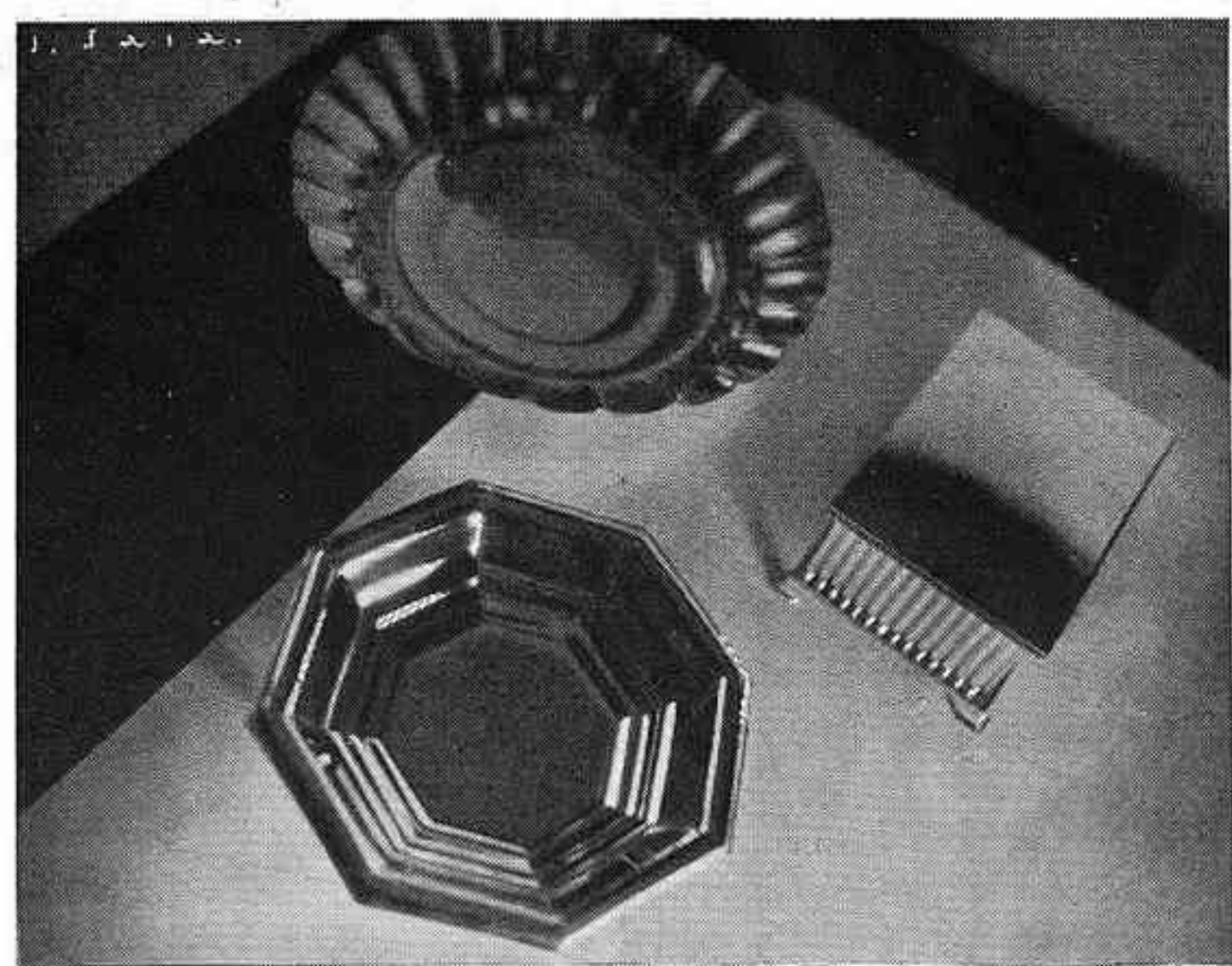
W.

SASTRERIA CAMISERIA F. VEHILS VIDAL
Plaça Universitat, 7
Portal de l'Àngel, 34

Rebudes les darreres novetats del país i estranger. Tall i confecció insuportables, a preus sumament BARATS.

GRANS NOVETATS EN
CORBATES INARRUABLES

Jaume I, 11
Telèf. 11655

JOIER

PRESENTA EN
PLATERIA EL
MES NOU
I ORIGINAL.

J. ROCA

Rambla del Centre, 33 - Passatge Bacardí, 2

EL CINEMA

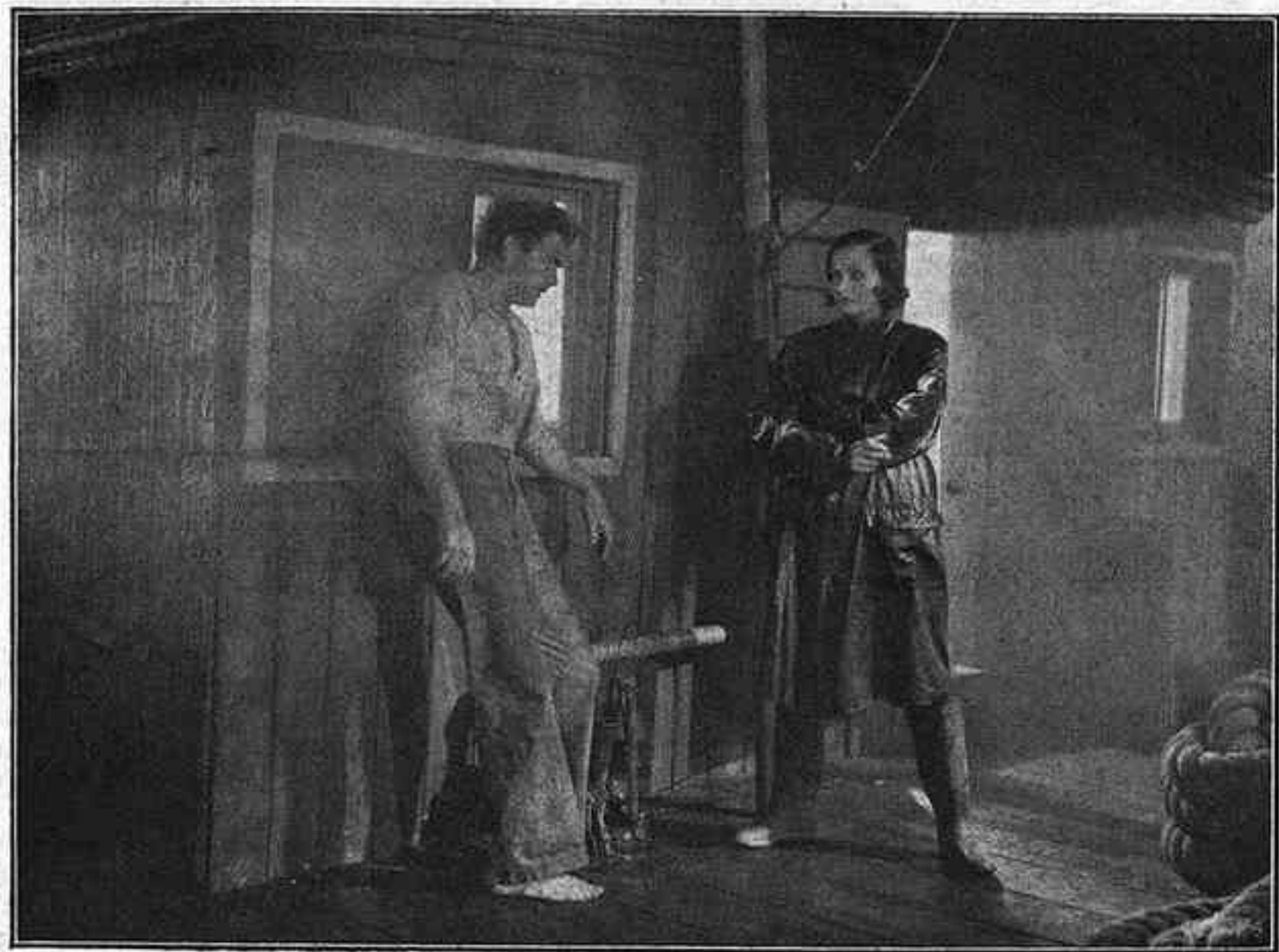
UN FILM DE CLARENCE BROWN

"Anna Christie"

Anna Christie és el primer film parlat rodat per Clarence Brown i també el primer film parlat interpretat per Greta Garbo. En jutjar-lo com a film, cal doncs situar-lo a la seva època, que no és ja la nostra. Raons incomprensibles han retardat l'estrena d'aquesta cinta a Barcelona, de la qual, en aquestes mateixes pàgines, Guillem Díaz Pla ja s'ocupà en un article que ens enviava des de Madrid, arran de l'estrena, ara fa

crític en el seu propi temperament. Destí tràgic i inevitable. Vivint en plena anarquia sentimental, víctima d'un temperament excessivament ric perquè és desordenat, Diana, a desgrat dels esforços que fa per mantenir a la ratlla els altres i aconseguir una pau relativa, a la fi no veu sinó una porta de sortida, en el laberint que ella mateixa ha teixit: la mort.

Solució lògica dramàticament parlant, però

Greta Garbo i Charles Bickford en «Anna Christie»

més d'un any, en la capital castellana d'aquesta obra interessantíssima.

Clarence Brown ha volgut conservar quasi íntegre el diàleg de l'obra original d'Eugene O'Neill. És comprensible que en començar a disposar d'un instrument tan meravellós com és el cinema parlat, hom abusés dels seus recursos. Veiem ara que el cinema s'orienta vers el laconisme, atret potser pel pes de la tradició que vol el cinema sobre tot visual. No direm que els diàlegs aquí siguin pesats, per tal com la presència de Greta Garbo basta per fer-los atractius, però sí que l'obra tota ella segueix massa textualment el guió teatral. El director ha fet el que podríem dir-ne una transposició de primer grau. Amb intèrprets excel·lents ha construït un espectacle impressionant, però que porta tot ell el segell d'una època de crisi, extremament transitòria.

En els films que Clarence Brown ha fet amb Greta Garbo aquest autor ha sabut fer-nos tangibles processos dramàtics que semblen descabellar-se obeint a una fatalitat interior. Aquest element psicològic dels seus films els destaca tot seguit de la producció habitual. Sobretot, Greta Garbo ha sabut, almenys per dos cops, en el rol de Felicitas d'El dimoni i la carn i en el de Diana d'Una dona lleugera, donar-nos amb una acuitat impressionant la sensació d'una ànima que es determina a sí mateixa com obeint a una consigna fatal que porta ins-

desconsoladora. El bo d'Anna Christie és de situar el conflicte en un pla estrictament moral. «Si la sal perd el seu sabor, amb què l'hi tornarem?» Heus act del que es tracta.

Un pare brutal i cràpula que veient en la seva filla un obstacle a la seva vida d'abjecció, se'n desempallega enviant-la a servir lluny a ciutat. La vella història. La noia mal protegida, portant la seva bellesa física com una fatalitat, assetjada per tot-hom, entre la seva fam i la luxúria dels altres, a pleret va rodolant avall, fins al bordell. La sal ha perdut el seu sabor.

Quan Greta Garbo fa la seva aparició en el film, no sabem res del seu passat, i malgrat això, ja el presentiu tot; és que Greta Garbo, amb una economia de gestos sorprenent, transparenta amb tota precisió el seu estat interior.

Veiu tenyida de whisky i en tots els posats la fatiga d'una persona desesperada, és a dir, d'una persona que no espera ja res. Si pogués arrearar el passat com deixa la seva maleta en un recó! Després, el contacte amb el mar, la lluita vigorosa amb els elements, aquella vida a ple aire a dalt d'una barca, i la sal sembla recobrar el seu sabor. La noia s'aferra desesperadament a la vida. De mica en mica aquella atmosfera tràgica que semblava planar damunt la seva existència sembla diluir-se. Les escenes es fan lluminoses. Hi ha sol i ella vesteix amb un jersei que l'enjoveix. Després, el mariner valent i sa recollit del temporal, l'engrecament recíproc i a la fi la confessió ardent i desesperada.

Aquí el film és, a desgrat de la puixança tràgica que hi comunica Greta Garbo, inferior al drama, en el qual la natura del conflicte apar amb una precisió que no deixa res a desitjar.

Greta Garbo ha trobat en aquest film un rol digne d'ella. Res d'eroticisme de baixa espècie. Res de tot això. Una vida interior concentrada, una persona amb un misteri pregona a dins, Greta Garbo ens ha donat una Anna Christie com és difícil somiar-la millor, i Clarence Brown, a desgrat del que hem dit abans, ha penetrat l'assumpte i l'ha imaginat amb aquella dotació cineàstica i amb aquella finor d'home sensible, que tant li coneixem.

J. PALAU

PANORAMA

Projecció de films al curs de cinema a la Universitat

Com ja vàrem anunciar, demà passat, dissabte, a un quart de vuit del vespre, tindrà lloc a una aula de la Facultat de Filosofia i Lletres, la primera sessió del curs de conferències sobre cinema que ha de donar-se a la Universitat.

Dissabte, doncs, tindrà realitat una de les coses que semblaven menys possibles en el règim universitari de sempre. El fet viu, palpant del carrer, envairà els murs venerables per a portar-hi un sentit de modernitat i de renovació.

Avui podem avançar un altre detall del programa. Algunes de les conferències anunciades porten com a complement de la part teòrica, la projecció de films. A la mateixa aula universitària es procedeix en l'actualitat a muntar un aparell sonor, que la casa Orpheo Synchronic ha cedit gentilmente a l'organització del curs. Entre altres films i projeccions fixes, seran projectats un film educatiu de la British Educational i un dels films menys coneguts de S. M. Eisenstein.

La matrícula — de deu pessetes — queda oberta a la Secretaria de la Facultat de Filosofia i Lletres. No cal cap certificat acadèmic per a la inscripció. Hi ha una matrícula per a estudiants a cinc pessetes.

Els millors films

Són interessants els primers escrits amb què ha volgut valorar-se la producció cinematogràfica de l'any passat. Coneixem dues llistes, una d'alemanya i una de francesa. L'examen de totes dues pot donar-nos idees bastant aproximades sobre la valor autèntica dels films premiats.

L'enquesta alemanya és obra del periòdic Der Deutsch, i el resultat de la votació ha estat el següent:

Primer, *Xicotes d'uniforme* (45 vots); segon, *El Congrés es diverteix* (42)—alemanyes—; tercer, *Cimarron* (24)—americana—; quart, *Carbó* (23)—alemanya—; cinquè, *La muntanya en flames* (22)—alemanya—; sisè, *El Camí de la Vida* (21)—; russa, setè, *Shippy* (19)—americana—; vuitè, *M* (18)—alemanya, i novè, *Marroc* (17)—americana.

L'enquesta francesa ha estat realitzada pel popular setmanari *Pour vous*. Heus ací els resultats: primer, *Jean de la Lune* (475 vots), segon, *El milió* (172), i tercer, *Marius* (170)—franceses—; quart, *El trio de la benzina* (148), i cinquè, *El Congrés es diverteix* (129)—alemanyes.

El lector podrà fer un càlcul de promedi, eliminant les preocupacions patriòtiques que són ben vistoses en els dos escrits.

Voldríem remarcar la irregular distribució de films a casa nostra. Mentre darrerament hem vist *Xicotes ruboroses*, film antiquat presentat com una novetat d'última hora, ens trobem que dels tretze films que han estat elogiats per la premsa estrangera, n'hi ha sis que no hem vist encara.

La nostra sessió del dilluns

Volem agrair, en iniciar la ressenya de la darrera sessió de cinema MIRADOR, la càlida adhesió dels nostres amics. L'esforç que nosaltres realitzem per a donar a les nostres obres un segell personal i de qualitat no pot tenir una compensació més agradable per a nosaltres que aquest testimoni d'afecció que ens dona, cada vegada més expressiu, el nostre públic. Aquesta afecció ha d'assenyalar-nos un camí, i de fet ens l'assenyala. MIRADOR continuarà la seva tradició cinòfila en sessions que no són elles mateixes altra cosa que parts integrants d'un pla general d'expansió de MIRADOR, que haurà de multiplicar encara més els contactes del nostre setmanari i el públic.

El contingut de la sessió és, en part, conegut dels nostres lectors que no hi assistiren. D'El camí de la vida, n'hem parlat repetidament. Diguem ara que un film de tanta força expressiva i de tanta bellesa cinematogràfica havia de produir una im-

Un gran fresc

«Stan Laurel i Oliver Hardy, com tots els bons clowns, han sabut compondre un tipus. I, el que és més important, un tipus molt humà. Un tipus establert amb les dades que forneix la realitat, l'observació de la vida. De perfectes imbècils com Laurel i Hardy, se'n troben a cada cantonada.» Això deïem ací mateix dels dos còmics que nosaltres anomenàvem un parell d'idiotes. I això podem dir també de William Haynes. De grans frescos com William Haynes, tot el món en va ple. El tipus que aquest cò-

del de més enllà, es burla d'ell mateix. La poca-solta personificada, usa i abusa dels seus acudits insubstancials. Fresc, un veritable barrut, no retrocedeix davant de cap dificultat, i venç els obstacles amb audàcia il·limitada. I, ultra tot això, un fatxenda.

Els seus acudits tan estrafolaris, les seves burlades tan estrambòtiques, les seves extravagàncies impagables, posseeixen la virtut d'irritar tots aquells que el rodegen. Momentàniament, però. Car aquests no tarden a sucumbir davant la seva simpatia,

William Haynes

mic ha anat a cercar en la realitat per a compondre-se una màscara, el xicot vagament esportiu i infinitament poca-solta, immensament fresc, abunda extraordinàriament.

William Haines ha estudiat curosament aquest joven tabalot d'ara. Anant pel món, ha caçat al vol les característiques d'aquesta joventut eixebrada. I, en possessió d'aquesta matèria prima inapreciable, feixuga de substància humana, l'ha analitzada pacientment, l'ha garbellada conscienciosament, fins a reduir-la a l'essencial, fins a extreure'n els trets més pronunciat. Després els ha ajuntat. I n'ha fet un feix. La quintaessència. L'arquétipus.

Es a dir, un xicot desimbolt i despreocupat. Un xicot que, magníficament insouciant, va pel món atribuït i eixebrat, precipitat, fet un perfecte tabalot. Ple de dinamisme, atropella tot allò que se li posa al davant. Insolent, no respecta ni els seus superiors. Impertinent, actua sempre d'una manera desplaçada i ofensiva. Burla, un gran mofeta, es burla d'aquest, d'aquell i

malgrat la seva gran manca de vergonya. A més, la seva inconsciència i el seu atolondrament, la seva insolència i el seu desvergonyiment, la seva frescura, saben apartar-se a un segon terme discret, quan cal, per a cedir el pas a unes gotes de sentimentalisme ben dosificades.

L'adveniment del cinema parlat no ha perjudicat William Haynes. El sonor ens ha revelat un Haynes posseïdor d'una loquacitat inestroncable — com escua a un esbojarrat com ell — i de les més diverses i grotesques inflexions de veu.

SEBASTIÀ GASCH

El cantor desconocido

Film de Turjansky,
interpretat per
Lucien Muratore,
Jean Max, Jun Geral

Producció: OSSO
Distribuïda per Atlàntic Films
AVUI AL
KURSAAL

Mom'zelle Nitouche

Saló Catalunya

DEMA, DIVENDRES

Un film basat en la popular cançó ianqui—

"THE CENTS-A-DANCE"
en el qual apareixen a més dels esmentats artistes

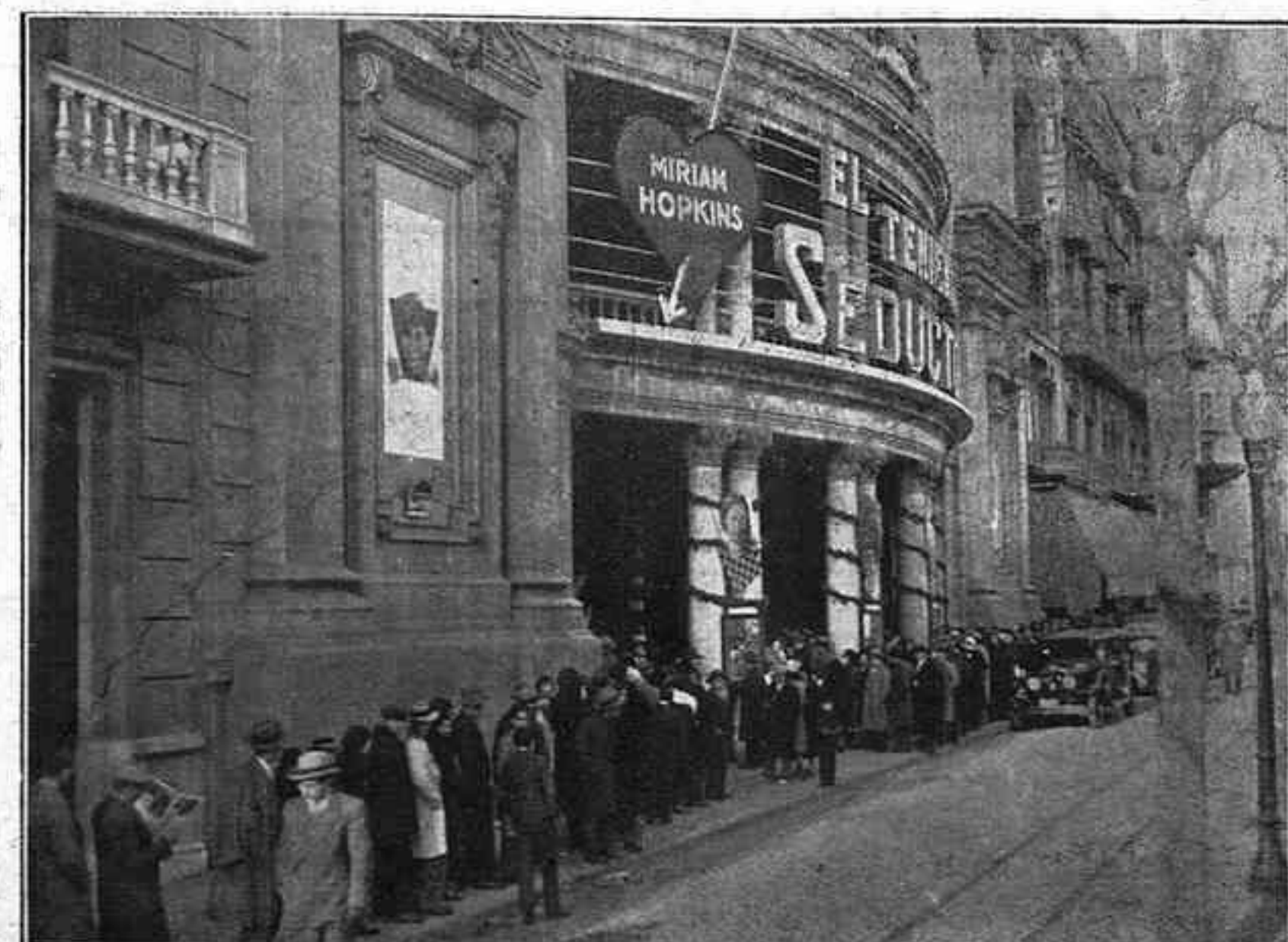
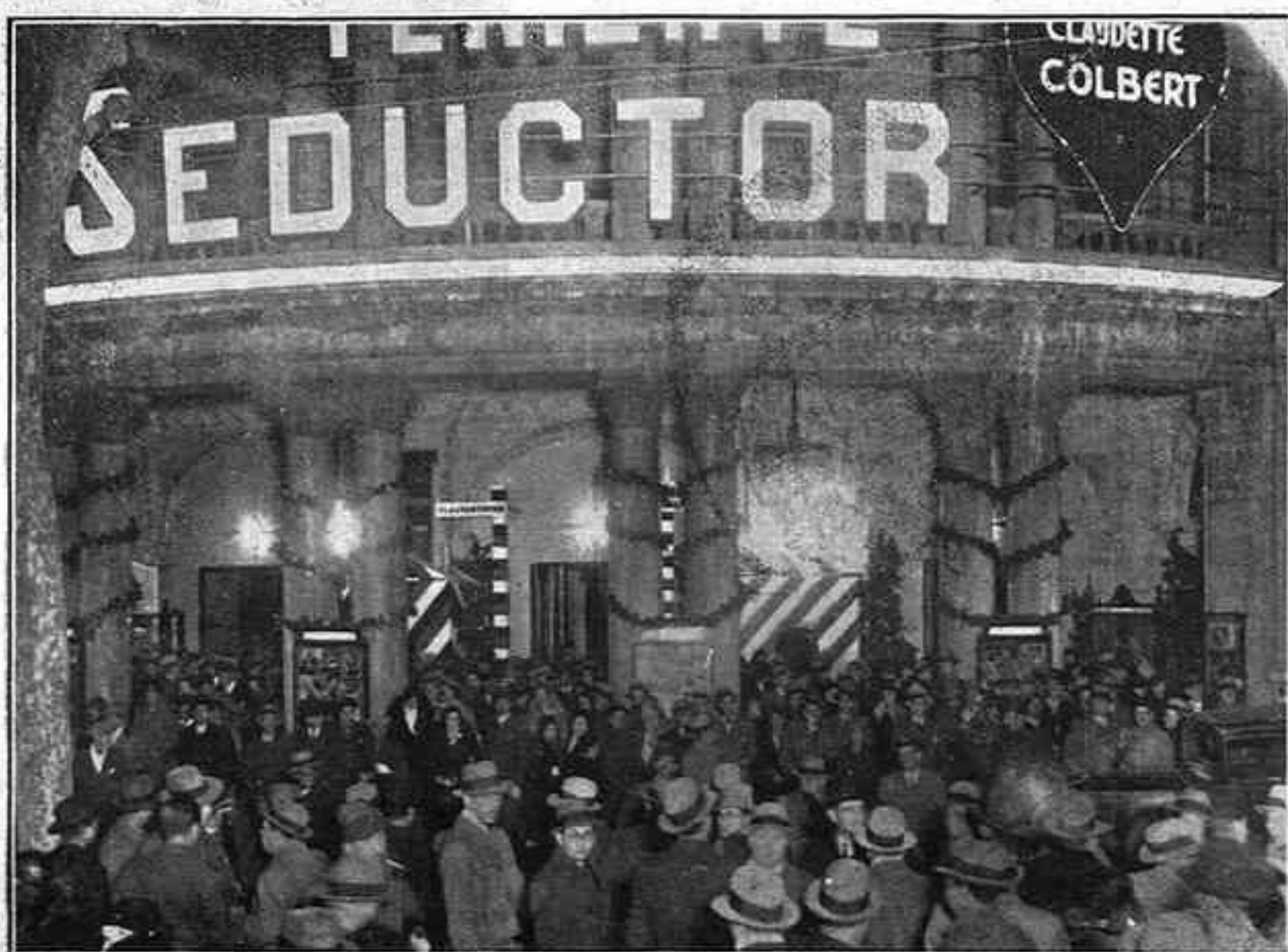
Carne Guerrero
Soledad Giménez
René Cardona
María Calvo
Nancy Torres

Distribució

Els Artistes Associats

Dos aspectes del COLISEUM durant la projecció de
EL TENIENTE SEDUCTOR

SENSE COMENTARIS!!!

EL TEATRE

Dels valsos vienesos als negres de Douglas

Varem anar a l'Olympia amb l'esperança de copsar en el concert de l'orquestra de Johann Strauss alguna tènue filagarsa, més o menys autèntica, més o menys ben conservada a través dels anys, de la gràcia veritat d'aquella música vienesa que abans de la guerra s'imposà a tot el món. Els que no hem viscut l'època triomfal de l'òpera de Strauss, de Lehar, de Kolman, i que sols n'hem pogut apreciar les gràcies, ja una mica marcides, a través dels discos, d'un concert de cafè o d'alguna representació desambiantada, hem de resignar-nos a no poder lligar cap record emocionant ni cap tendresa personal amb les melodies popularíssimes dels valsos vienesos.

Diem això perquè poguérem observar que la majoria del públic que anà a l'Olympia a escoltar l'orquestra de Johann Strauss s'interessava menys pel plaer directe de l'espectacle que per les resonàncies que l'aire lleuger dels violins removiaven en el seu ànim. «Allò sí que era música!» «Ah!, aquells temps...», sentíeu que la gent exclamaven.

Per tant, «aquells temps» no són pas tan reculats com això. Han variat molt, això sí, la forma dels barrets, dels bigotis i de la moral. Però l'espai transcorregut entre l'èxit sensacional de *La vidua alegre* i el triomf de Marlene Dietrich ha estat suficient per posar un xic de patina venerable a la brillantor del vals vienes i una punta d'entendiment en el record d'aquelles tiplis i d'aquells tenors...

Es aquest sentiment el que Johann Strauss, ex-director del cos de ball de l'antiga cort imperial d'Àustria, ha volgut explotar en passejar per tota Europa, ara, en plena època del jazz, les gràcies una mica marcides de la música tendra del Danubi. Tenim entès que, comercialment, la tournée ha estat un èxit. No sabem si es pot afirmar el mateix des del punt de vista artístic.

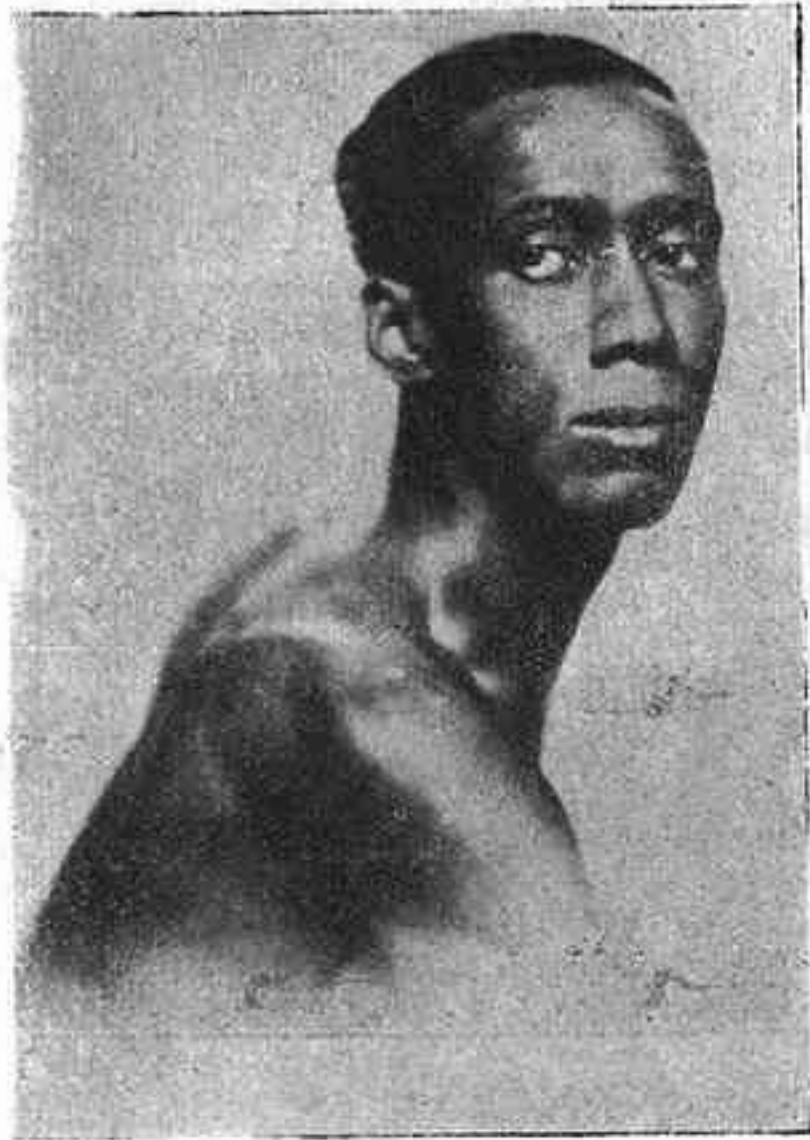
En tocar la part artística — i perdonin l'expressió — dels concerts de l'orquestra de Strauss, ens veiem obligats a fer una declaració prèvia: la música, la ciència musical, brillen amb una esplendor particular en el camp vastíssim de la ignorància del que escriu aquestes ratlles. Ens trobem en el cas d'aquells pagesos que diuen, parlant de qualsevol matèria:

«Jo no hi entenc res, però em sembla...»
«Es això. No hi entenc res, però em sembla que aquestes audicions de música vienesa que ens ha ofert Johann Strauss es presenten davant dels ulls dels que, com el que signa ja ha intentat d'explicar-ho més amunt, no hi aportaren altra cosa que una curiositat més semblant a la que ens fa mirar amb interès un film documental de 1909, que no pas a la bona fe desprecupada del que espera passar una bona estona; als nostres ulls, repetim, aquests concerts ens han semblat una mica fets.»

Ens explicarem. La nostra ignorància de la música no arriba fins a l'extrem de deixar-nos ignorar que l'òpera vienesa pertany a la categoria de música banal. El seu equivalent, en la nostra època, és la música de jazz. I tots hem vist que les grans orquestres d'aquest ram, flor privilegiada del music-hall, s'han preocupat de presentar-se davant del públic, quan l'espectacle no era res més que l'orquestra, amb una animació

determinada, amb un color rebuscat. Al costat del concert a seques — pur valor musical — hi ha una preocupació de divertir l'espectador, preocupació que arriba a exigir de l'executant unes habilitats extra-musicals, que van des de la mera pallassada fins a unes virtuts d'excèntric que als encartonats tzigans de *La Chauve-souris* els haurien semblat simplement deshonrants.

La música vienesa, fora de l'espectacle de

Louis Douglas

l'òpera, és massa banal per poder oferir les emocions refinades d'un gran concert; i massa, diguem estirada, per poder competir amb l'alegria de l'espectacle del jazz. Es clar que, ben mirat, l'elegància, d'una anacrònica correcció, del frac del senyor Strauss, i la línia estilitzada de les seves fantasies de braç i violí, ja són, en certa manera, un espectacle. Però en el terreny del music-hall, que és on han volgut combatre aquests notables músics vienesos, hom està acostumat a més fantasia, més vida, més moviment. Qüestions de *mise en scène* a part, la música de jazz és infinitament més rica d'orquestració, de colorit, d'imprevisió que aquesta música vienesa tan neta, tan ben educada. O sigui: superioritat espectacular del jazz en tots els aspectes.

Atrament, la música vienesa, tal com ara ens la presenta Johann Strauss, és massa jove encara per aprofitar-se del prestigi exòtic d'una antiguitat venerable... i massa vella per interessar pel sol valor del seu *charme*.

En el mateix escenari — encara perfumat de les gràcies rosa de l'òpera — que ens ha suggerit aquestes reflexions, es presenta avui Louis Douglas i la seva companyia de negres. Music-hall 100 per 100.

Una ocasió excel·lent per comprovar fins a quin punt tenim raó en tot el que acabem de dir.

JOSEP MARIA PLANES

El sabotatge del Liceu

Tothom sap que la pseudo-aristocràcia barcelonina va trobar una manera còmoda i sense risc de demostrar els seus sentiments antirepublicans, i al mateix temps d'estalviar-se uns duros — cosa molt agradable als nostres rics —, fent el buit a la temporada d'òpera del Liceu. I, en efecte, els que abans s'hi abonaven no s'hi varen abonar, i els propietaris del teatre varen córrer, amb pressa unànime, a retornar les localitats perquè els tornessin els diners de la subvenció, augmentada encara — sempre el petit negoci — amb el 20 per 100, segons una clàusula del contracte amb l'empresa.

Però l'empresari, que no badava, va sol·licitar l'ajut de les autoritats a favor de la gran obra social i artística que representa per Barcelona la tradicional temporada del Liceu. Amb molt bon criteri, la Generalitat i l'Ajuntament li varen oferir subvencions, i el governador civil va suspendre governativament la clàusula del contracte que li feia perillar les tres o quatre mil pessetes per funció que la propietat del teatre li donava.

Però un cop salvada la situació, per l'empresari ja va ésser només qüestió d'anar tirant endavant i passar funcions. Com menys cobressin els artistes, millor; si no cobraven, encara més; i si encara es comprometien a fer-hi anar gent que compressin taquillatge, ganga.

Amb la tapadora de l'interès social, i amb el *cuento* de la nacionalització del teatre, va treballar de mans la premsa, que es va creure obligada també a ajudar l'empresa tractant-la amb la major benevolència.

I així tot ha anat com una seda. La nacionalització ha consistit a fer cantar, a tothom que ho ha sol·licitat amb bons arguments, les òperes més tronades del repertori més antiquat, cantades en italià, i a posar-hi entremig unes quantes *Marinas* i *Dolores* com a mostra del gènere nacional. Res de representar les obres de Falla i de Pahissa que estaven anunciades.

No es pot tolerar que el primer teatre de Barcelona, i l'únic gran teatre d'òpera d'Espanya, estigui en mans d'un senyor que no té cap idea del que és art, ni del que és música, ni del que és òpera; d'un senyor que no sap res de res; que parla de les *patumbes* dels cristians en el *Neron*; de les *Noches de Figaro*; que creu que *Txai-kovski* és el títol d'una òpera; i que amb la seva trista direcció saboteja el gran teatre en tots els seus aspectes; saboteja els artistes espanyols posant-los en evidència en fer-los cantar obres que tothom ha sentit als divos del teatre líric, en comptes de preparar, amb ells mateixos, amb tota cura, obres artístiques, nostres i de fora; saboteja la categoria del teatre i el valor de la propietat amb una temporada que és una corrua de *bólos* posats de qualsevol manera; i dona peu que els primers sabotejadors, els senyors antirepublicans, trobin un argument per justificar la seva absència al teatre, en persona i en diner, els abonats; i només que en persona, els propietaris, perquè aquests, almenys, han hagut de pagar. — L. A.

LES ESTRENES

Bartomeu Soler, *Anna Maria* (Teatre Romea)

Bartomeu Soler, el novel·lista i autor de teatre castellà fill de Sabadell, s'ha incorporat al nostre teatre gràcies a aquesta obra que, si no és encara una realitat madura, pot ésser considerada com una promesa excel·lent a tenir en compte.

En un país com el nostre, en el que es pateix d'una aguda crisi d'autors, la incorporació d'un de nou que no es proposi especular amb malícia amb els sentiments primaris del públic, o amb la badoqueria ingènua de la menestralia, que els dissabtes i els diumenges sol omplir els teatres, que

rra del Fuego ja notaven aquesta tendència.

Sobre aquella obra planava l'obra de Lenormand. El que en Lenormand esdevenia, però, conflicte dramàtic humà, per influència anorreadora de l'ambient damunt dels personatges, en Soler es transformava en literatura conceptual, la qual, al seu torn, es projectava dins dels personatges, fent-los tornar a reaccionar. El mateix que succeïx amb *Anna Maria*. Cal dir, de totes maneres, que no es tracta d'un defecte recusable; majorment, quan a través seu hom nota en l'autor el propòsit d'assolir profunditat. El que no podria ésser acceptat, fóra la malícia. En el teatre, els defectes, els errors, les falles, són elogiabils, si hom hi veu una noblesa de propòsit, un anhel de superació.

A senyalar, per part de l'autor, la discreció amb que empra el conceptisme, el qual no degenera mai en verbosa mitinesca. És, evidentment, una condició digna d'elogi. Si l'autor no sabés mantenir el control del diàleg, podria degenerar fàcilment vers el discursisme i convertir als seus personatges en oradors de miting. Seria una cosa terrible. El verbalisme, el discursisme, demés d'ésser la negació del teatre mateix, és precisament allò que dona la mida exacta de l'absoluta manca de qualitats per escriure obres de teatre. Hi ha molts autors que, no sabent quina cosa fer per als personatges damunt l'escena, els fan engegar discursos. S'aferren al discurs com a una àncora de salvament. Ja en broma, ja seriosament, car la qüestió és sortir del mal pas.

Hem d'agrair, doncs, a l'autor d'*Anna Maria*, que tot i el conceptisme que traspu la seva comèdia, no caigui mai en aquest defecte lamentable.

Ara bé. Una darrera consideració. I aquesta per dir que l'estrena d'aquesta obra sembla senyalar una nova i excel·lent orientació per part de l'empresa del Teatre Romea.

Fins fa poc aquest teatre semblava ésser el feu del xarxonisme teatral, heretat del Teatre Espanyol, d'on fou bandejat de resultes del cansament del públic. Amb aquesta obra tornen a redimir-se d'aquell pecat. Seria molt lloable que seguíssin per aquest camí, i jo em permeto de creure que a la llarga en traurem un millor profit.

Tornant a *Anna Maria*, els intèrprets no semblaven, certament, els mateixos que hem tingut ocasió de veure en altres obres. Semblaven més bons. Maria Vila, que és una excel·lent actriu, va interpretar el seu paper d'una manera perfecta. La senyora Morera, que debutava en el teatre Romea amb aquesta obra, va fer un paper de mare amb un patetisme remarcable. Davi va saber evitar el perill de l'èmfasi amb habilitat. I tots els altres, Guart, Ventayols, Cabré, Estrenys, Amorós, Viñes, Carratalà, Aymerich, molt ajustats. Un conjunt excel·lent i una presentació digna.

JAUME PASSARELL

Bartomeu Soler

vulgui anar més enllà, sempre és d'agrair. Si més no, pel propòsit.

Anna Maria no és una comèdia definitiva. N'és un intent. El propòsit de l'autor en escriure-la, ha estat de plantejar un conflicte entre dues morals: la moral rígida, basada en les virtuts tradicionals de la dona cristiana, excel·lent mare dels seus fills, amant la tranquil·litat de la llar, amb una altra moral lleugera, de la mànegua ampla. Moral *nordamericana*, a través de les pel·lícules estandarditzades. Pels nostres avis, la separació dels esposos era una tragèdia horrosa, un daltabaix enorme, una catàstrofe comparable a la fi del món. En els temps actuals, no passa d'un accident sense importància.

Heus ací el nus de la comèdia. Del xoc continu entre aquestes dues morals deriven els conflictes que l'autor descabdella damunt l'escena, amb més o menys fortuna. Per què?

L'obra camina, avança constantment, dins d'un paral·lel. A una banda, el conflicte estricte, el que és conseqüència de les dues maneres antitètiques de comprendre la moral i que fa actuar els personatges ja en un pla de rigidesa austera, ja d'una lleugeresa banal. Això és, el conflicte humà. A l'altra, el sentit, diguem-ne filosòfic, dels diàlegs, damunt del qual recolzen moltes de les situacions, invertint, consegüentment, les perspectives de l'obra. Fa l'efecte, en certs moments, que els personatges caminen solament empenyos per la força dels seus raonaments; que l'esclat de la seva passió no es produeix sinó és a l'escalf d'aquells; i que quan no és així, els personatges ja no tenen res a dir o a fer.

No es tracta d'una falla; ans bé, d'un desequilibri, que té la propietat de deshumanitzar els tipus, donant-los un borrós aire al·lègic. Una mica més d'habilitat per part de l'autor a fondre aquests elements, i la seva comèdia hauria guanyat en qualitat humana. Per altra part, hauria desaparegut aquest desequilibri que hi és sempre present.

No voldríem aixecar falsos testimonis. Tanmateix, però, ara que ve a tomb, volem assenyalar que el teatre de Bartomeu Soler sembla que tendeix al conceptisme. En Tie-

Paris Béguin

FRANCIS CARCO
MAURICE YVAIN
AUGUST GENINA
(Autors)

JANE MARNAC
JEAN GABIN
(Intèrprets)

Producció OSSO
en
FEMINA

NOVETATS
EN CAMISES

Jaume I, 11
Teléf. 11655

Molt aviat al
CAPITOL

Los hijos de la Calle

Après l'amour

Los hijos de la Calle

Un film que
parla al cor

Fantasio

Una obra sense precedents en la cinematografia

PRIMER FILM RUS
PARLAT I CANTAT

CRU, VIGORÓS,
REAL, HUMA!

Henry Bataille
i
Pierre Colombier

Avui al

URQUINAONA

TERNURA

de
Henry Bataille

CHIQUÉ

de
Pierre Colombier

DIALOGADES EN FRANCÉS

EXCLUSIVES ALMIRA

La dama de una noche

PER FRANCESCA BERTINI

LIDO CINE

ÈXIT DE

GRETA GARBO

en

Anna
Christie

Un film d'art de
METRO GOLDWYN MAYER

Pròximament al TIVOLI

UN GRAN FILM; AIXÍ, SENZILLAMENT

LES LLETRES

CATALANS D'AMERICA

Joan Torrendell

Confesso que abans d'arribar a Amèrica tenia, com probablement tots els de la meua èdà, una idea força imprecisa de la figura de Joan Torrendell. Molt de tard en tard, en les revistes de premsa havia cospat una referència o un extret d'un agut comentari seu a l'actualitat política o literària de Catalunya. Sabia que era un amic cordial que teníem en algunes redaccions argentines, i que a ell es devia, directament o

Joan Torrendell

indirectament, l'estat d'opinió formulat davant certs esdeveniments de la nostra política. Això era tot.

Aquesta breu estada a l'Argentina haurà tingut per a mi la utilitat de descobrir-me un valor considerable del nostre noucentisme; de donar-me a conèixer, no sols el crític sagaç que és Joan Torrendell, sinó l'excel·lent autor teatral que la seva absència aliena a la nostra escena. A hores d'ara, després d'una recent lectura d'*Els encarrilats* i d'*Els dos esperits*, no arribo a explicar-me com aquestes dues obres no han quedat incorporades al nostre repertori teatral. Majorment després de l'èxit ressonant que obtingueren, particularment la primera, a jutjar per les referències periodístiques que he pogut copsar-ne; èxit que no cal atribuir solament a la vaga del teatre de tesi que Ibsen dugué a casa nostra, sinó a la força de la intriga i al vigor del diàleg, el qual us sobta per la seva vivacitat ben actual.

Aquesta producció dramàtica us ajuda a situar la figura del crític Torrendell. Home d'una cultura sòlida, amarat de clàssics, l'atzar l'arrencà a la dolça pau de l'illa i el dugué a Montevideo, on aviat conquistà una brillant situació periodística. Retornat a Catalunya per la nostàlgia i per aquest fons de catalanitat que hi ha en ell (i que ha resistit contingències per a altres homes decisius), Torrendell dirigeix periòdics, publica assaigs i estrena comèdies fins que, oridat per Prat de la Riba, assumeix la redacció política de *La Veu*. És el temps de les gran polèmiques, de les nombroses revistes, de l'expansió de catalana Espanya endins; i Torrendell hi col·labora activament, net de tota ambició política personal.

Circumstàncies familiars, tant com la migradesa econòmica del periodisme català, ens el reprengueren i el fixaren, de viat anys ençà, a Buenos Aires. Hi ha esdevingut, indiscutiblement, una de les primeres figures periodístiques del país, i un crític literari de gran autoritat. El seu nom és un dels que més assíduament figuren al jurat del Concurs Nacional de Literatura, on són adjudicades recompenses que a un escriptor català li fan rodar el cap.

Aquest sòlid prestigi de Torrendell, guanyat en vint anys de crítica equànime, d'una serenitat compatible amb la passió, ha estat ben sovint esmerçat al servei de Catalunya: les seves col·laboracions a *La Nació*, a *Nosotros* i a tantes altres publicacions d'ací són per a nosaltres memorables. I més d'estimar, encara, pel desinterès que les ha dictades.

I és que el seu esperit és enterament amb nosaltres, perquè porta l'empremta insubornable de la catalanitat. Jo he vist amb quin entusiasme segueix el nostre moviment polític; amb quina lucidesa contempla, sense la deformació de l'allunyament geogràfic, el nostre panorama literari; i amb quin apassionat comentari ho comenta amb el poeta Zanné, el fíbleg Cases i altres catalans prestigiosos d'ací. I, sobretot, he llegit els interessants comentaris que periòdicament dedica a la nostra producció bibliogràfica, i que per cert no troben pas a casa nostra el ressò ni la mínima correspondència que mereixen: la tramesa d'obres per part dels autors i de les cases editorials (1). Enc que només fos per egoisme, per la difusió que els seus articles donen al llibre català, cal tenir-ho present. Allò que no podem compensar d'altra manera, pagueu-ho almenys amb gratitud. Bé ho mereix la fidelitat d'aquest mallorquí il·lustre.

JOAN MINGUEZ

Buenos Aires, gener de 1932

(1) La seva adreça: Joan Torrendell — Santa Fe, 2618, 2.º, Buenos Aires.

VERLAINE I LOPEZ-PICÓ

Dues litúrgies poètiques

En el trànsit del fi de segle al noucents havia de canviar-se necessàriament la forma de la religiositat. En sortir l'escriptor de l'espluga tenebrosa de la perversió i de l'angoixa, brises asèptiques anunciaven un nou cel de serenitat i de llum. En els darrers anys del segle XIX, la tradició de forma més catòlica no podia alliberar-se del con-

rència d'inspiració i de procediment. Altrament, la comparació és més sobre actituds que no pas sobre valors. *Litúrgies íntimes* és un dels llibres més desiguals i fluïxos de Verlaine, mentre que, per mi, *Meditacions i Jaculatories* correspon a la forma concisa i intensa de les millors poesies del gran poeta, al qual, amb totes les diferèn-

Verlaine al cafè

tacte impur amb una litúrgia de senyoriu satànic i de missa negra. Baudelaire, el gran poeta de versos perfectes i contingut planyívol, creador de flors maledides, de perfum deliciosament emmetzinat, dirigit al geni del mal la seva paròdia de letania devota:

O Satan, prends pitié de ma longue misère.

En la cruïlla del sacrilegi, els místics barrejaven el Senyor de la claredat amb el Príncep de les tenebres. També es fonien en una les flames de l'amor profà i les volutes de l'encens litúrgic. Del cantar per a Ella hom derivava cap al psalm dedicat a la Divinitat. Verlaine — com segles abans Loape de Vega — queia i requeia entre els braços de l'amant i les mans foradades del crucifix. En la fusió mística del pecat i la redempció, sentia la veu de Jesús que li deia:

—N'ai-je pas sangloté ton angoisse suprême, et n'ai-je pas sué la sueur de tes nuits?

Borrasament, en la nova *noche oscura del alma*, el místic sensual a penes podia separar-se del perfum del pecat. La dona l'havia separat de la religiositat:

Je fus mystique et je ne le suis plus (la femme m'aura repris tout entier)...

Amb aquests precedents és natural representar-nos la forma de les litúrgies de Verlaine: emoció, individualisme, vacil·lació, tendresa, simpatia per l'heterodòxia. Crec d'interès, per tal de senyalar el canvi de rumb de la poesia religiosa, la comparació d'aquest santuari líric verlaini amb el lluminós tremp catòlic d'un gran poeta català d'avui: Josep Maria López-Picó.

Un llibre de Verlaine és estrictament antifonari: *Litúrgies íntimes*. El mateix títol revela com preval un sentit individualista, una religiositat cap a dins, en el qual podríem endevinar, sota la màscara catòlica, modalitats de protestantisme. En un article de *La Gaceta literaria* contraposava a la posició literària de comprensió protestant en el segle XIX, el retorn als valors compostos del catolicisme en el noucents. (Noti's que em refereixo a una posició exclusivament cultural.) Si l'adorador Verlaine s'enfonsa en una cripta d'intimitats, el poeta català noucentista sorgeix a la portalada catedralícia en plena llum. Les *Meditacions i Jaculatories* són el breuari diàfan de López-Picó.

Litúrgies íntimes no dona idea del gran poeta religiós que l'autor de *Fêtes galantes* portava dintre seu. El problema entre la carn i l'esperit, entre la dona i Jesús, que m'ha suggerit el record del Lope de les *Rimas sacras*, cal cercar-lo en composicions intenses i emocionades com el *Dialogue mystique de Sagesse*. Amb tot, el to de *Litúrgies* és excel·lent per situar-lo en un sistema de religiositat. Ja la dedicatòria a Baudelaire indica com en un mateix abisme de dolor i d'angoixa s'unien les muses brumoses del poeta exquisit i del vate apressat:

Tu tombas, tu prias, comme moi, comme toutes les âmes que la faim et la soif sur les routes poussaient belles d'espoir au Calvaire tout [ché]

Ambdós homes de *péché* anaven al Gòl-gota de la vida i de l'art per expiar amb la mort el pecat original del segle.

Que diferent el to dels motius, populars de vegades, sempre purs i senzills, dels ornaments claus, dorats, blancs, roigs, frontals de l'altar davant el qual canta López-Picó! Aquest no necessita començar purificant-se en l'*Asperges me* de Verlaine. No hi ha dubte que hi ha coincidències en els dos breuaris: *Avent, Noël, Rois, Ascension, Veni Sancte* (Pentecosta), *Immaculée Conception, Toussaint*, del de Verlaine, poden compararse amb *Advent, El dia de la Puríssima, Nadal, Epifania, Allèluia de la missa de l'Ascensió, Pasqua granada, Celestial enumeració*. La coincidència, però, no pot ésser més externa. Basta comparar qualsevulla dels motius per notar la dife-

VARIETATS

Els deu símbols

Un periodista americà, P. G. Wilson, ha publicat al *The New York Times Magazine* un treball sobre els deu homes-símbols del nostre temps. El treball es titula *De Charlot a... Plus XI* i inclou les següents personalitats: el príncep de Galles, Mussolini, Stalin, Pius XI, Ford, Gandhi, Lindbergh, Einstein, Chaplin i Bernard Shaw. Com pot veure's, la majoria d'aquests homes-símbols — cinc sobre deu — pertanyen a la raça dels que s'anomenen conductors de pobles o governants. A remarcar el fet que de cinc dels següents dictadors. Ford representa la nova jerarquia de l'organitzador genial que ens ha vingut per via nordamericana. Lindbergh, l'eixelebrat heroic, Chaplin, l'heroi universal de la màgia cinematogràfica. Queden, com a cultívadors purs de la intel·ligència, Einstein i Bernard Shaw. Com a escriptor, solament Bernard Shaw.

Si en el segle XVI hi haguessin hagut reporters i rotatius, estem segurs que un treball d'aquest tipus hauria donat un percentatge molt més elevat a favor dels purs conductors de l'esperit. Cal pensar un moment en el que Shakespeare, o Cervantes, o Pascal representaven en la vida del seu temps. Cal tenir en compte l'ascendència social d'un Leonardo di Vinci, per exemple. No deixa d'ésser curiós que entre els deu símbols del nostre temps no hi hagi més que un escriptor. Aquests deu símbols han estat triats per un home nordamericà, és a dir, per un home que segurament és un dels especimens més normals del nostre temps.

Posició actual del sobrerrealisme

A. Rolland de Renèville, fa a la *Nouvelle Revue Française* (núm. de primer de febrer) un estudi molt assenyat i objectiu del que anomena *Dernier état de la poésie surréaliste*. Analitza la doble via, assenyada en la nova concepció poètica, que marca Freud per una banda i per l'altra el comte de Lautréamont. Les darreres constatacions són fetes damunt les obres de Paul Eluard i d'André Breton, l'obra dels quals, *L'Immaculée Conception*, és objecte de molts comentaris. També ocupa la seva atenció el llibre de Salvador Dalí, *La Femme visible*, que analitza amb una gran claredat. Fins al darrer moment, l'autor de l'article que comentem manté la categoria espiritualista del sobrerrealisme, i li assigna una transcendència missió d'ordre artístic.

L'assaig, però, acaba en una nota que és molt significativa. Diu: «Al moment de la correcció de les proves d'aquesta crònica, apareixen a les llibreries els núms. 3 i 4 de la revista *Le Surréalisme au service de la Révolution*. Aquests dos fascicles, d'una importància essencial en l'evolució del sobrerrealisme, marquen l'abandó de la posició idealista en profit d'un materialisme dialèctic.» Afegim ara que l'entrada en aquest materialisme depassa els límits de la més exigua dignitat de l'home, i que com a tal el moviment oficial sobrerrealista no fa interessar ningú.

El pròxim Premi Nobel

La transcendència internacional d'alguns premis literaris, fa que no solament tinguin una viva actualitat a l'hora de l'atorgament, sinó que en tot moment siguin abassegats per l'activitat periodística; abans, pels pronòstics sobre el vencedor; després, pels comentaris sobre el victoriós o el derrotat.

Ara, per exemple, s'ha fet públic un interessant document firmat per set cents intel·lectuals prestigiosos. Diem per a confirmar-ho que entre ells figuren homes com Bernard Shaw o com Karl Einstein, la importància dels quals és universalment reconeguda. En aquest document, adreçat a l'Acadèmia de Suècia, es demana el Premi Nobel de Literatura per al famós novel·lista nord-americà Upton Sinclair.

L'autor de *Petroli* i de *Carbó* és un dels homes de lletres més prestigiosos del món. Demés, en una hora d'inquietud social com aquesta, ha sabut donar un reflex de les lluites que la informen en unes novel·les patètiques i vibrants. Heus ací un fragment de l'allegat que estem comentant:

«Car les seves novel·les constitueixen unes realitzacions sense semblant en la literatura d'imaginació contemporània de tots els països, en raó de llur visió social i del pensament honrat i coratjós que l'inspira; en raó, també, de llur passió humanitària; en raó, en fi, de l'originalitat de llur presentació.»

L'Acadèmia de Suècia no pot restar massa inexpressiva davant de les suggestions d'un manifest com aquest. Sembla, però, que no té gens d'afició a ésser objecte de pressions de la mena d'aquesta.

Aquell premi de la S. de les N.

Ja hem dit alguna cosa (MIRADOR, n.º 156) de la proposta del P. E. N. Club polonès de crear, la Societat de les Nacions, un premi literari internacional de 100.000 francs suïssos, i de l'enquesta duta a terme per *La Polònia literària* sobre la conveniència del dit premi. Per ara, aquesta enquesta no dona pas respostes favorables a la iniciativa del P. E. N. Club polonès.

Heus ací què ha respost Paul Valéry: «No tinc opinió ferma ni neta sobre l'oportunitat de fundar un premi anual de 100.000 francs suïssos, destinat a recompensar una obra literària que expressi idees comunes a totes les nacions. Formo part de massa jurats per tenir grans il·lusions sobre els concursos en general. És particularment difícil de concebre l'eficàcia d'un concurs literari sobre un tema donat, és a dir, una mena de composició escolar. A més a més, essent aquest concurs internacional, caldrà necessàriament que el jurat faci totalment abstracció del llenguatge, és a dir, de la forma. Un concurs literari en el qual la forma no compta, em sembla que no ha de servir massa al desenvolupament intel·lectual.»

André Gide, que sembla haver-se fer pregar una mica per respondre, ha dit: «La vostra nova carta m'invita a parlar-vos francament. Si no he respost a la vostra primera, és perquè no m'arribava a pendre seriosament el vostre projecte; o almenys a no deplorar que una quantitat tan gran si-

gui promesa a una obra que, així designada, només podrà ésser mediocre. En principi, m'associo de tot cor al vostre projecte, però, cal que ho confessi, el crec pràcticament irrealitzable. Alguns escriptors eminents ja us han fet saber llurs dubtes; no puc sinó repetir-los amb ells: no seran mai obres com *Anna Karenin* o *Guerra i pau* que reuniran els sufragis; sinó aquelles que, com *Resurrecció*, són no solament d'un valor artístic i literari infinitament menor, sinó que, àdhuc des del punt de vista moral, només poden ésser d'una molt mediocre ressonància.»

Des d'un punt de vista diferent, ja que és enfocada a part de les consideracions literàries, Romàin Rolland s'ha mostrat enemic de la creació del premi. Ara veureu per què:

«Em sap greu de no poder associar-me a la vostra iniciativa prop de la S. de les N. per a la fundació d'un premi literari. No reconec cap autoritat moral a la S. de les Nacions, que porta un nom usurpat. Car no és, de fet, més que l'associació d'interessos d'alguns grans Estats i de llur clientela. No li pertoca gens d'erigir-se en jutge d'una obra, veritablement independent, d'art i de pensament.»

Georg Kaiser ha respost més durament que ningú: «No tinc les més petites ganes de motivar, mal que sigui en dues paraules, el refús d'adherir-me a la vostra escandalosa proposició.»

Jules Romains es mostra també contrari al premi, però n'insinua una altra aplicació:

«Sóc poc partidari dels premis en general. Amb poques excepcions, em sembla que falsegen les relacions normals de les obres amb el públic. En el cas particular que ens ocupa, no hi hauria un sol inconvenient, sinó dos. Hi hauria totes les probabilitats perquè aquest premi fos atorgat — després d'intrigues, passos, pressions acadèmiques i diplomàtiques de totes menes — ja a qualsevol solemniat pontífex, marxant d'idees profitables, ja a un bon xicot mediocre que estaria a l'abric de les objeccions per la banalitat mateixa del seu pensament. Si voleu eficàcia ment la pau, Europa i la Societat de les Nacions, consagreu el vostre esforç a obtenir que la S. de les N. subvencioni; si cal després de concurs, un *manual escolar d'història* animat d'esperit antigüer i europeu.»

Acaba de sortir un nou llibre
D'ANDRÉ MAUROIS
LE GERÇE DE FAMILLE
ROMAN
Preu: 15 francs
De venda:
Llibreria Catalònia
3, Ronda de Sant Pere, 3

FEU FER ELS VOSTRES GRAVATS EN LA
Unió de Fotogravadors
Casanova, 160-162 : Telèfon 77406

Concentres l'or de l'èxtasi que inflames,
llengua de foc i núvol d'ala, llum...
No cap superar aquesta il·luminació esplendorosa. El poeta ha adquirit la serenitat en el temple clàssic del noucents. López-Picó ha penetrat al cel; Verlaine encara no ha passat del purgatori.
ANGEL VALBUENA I PRAT

CAMISERIA
FITO
BARCELONA
ESPECIALITAT
EN LA MIDA
Jaume I, 11
Telèf. 11655

A F I S A
ASSUMPTES FISCALS I ADMINISTRATIUS
LAIETANA, 18, PRAL. B. - BARCELONA

LES ARTS - DISCOS

Sebastià Junyent

Ha quedat oberta a les Galeries Syra una exposició de pintures de Sebastià Junyent, germà d'Oleguer i pare d'Albert.

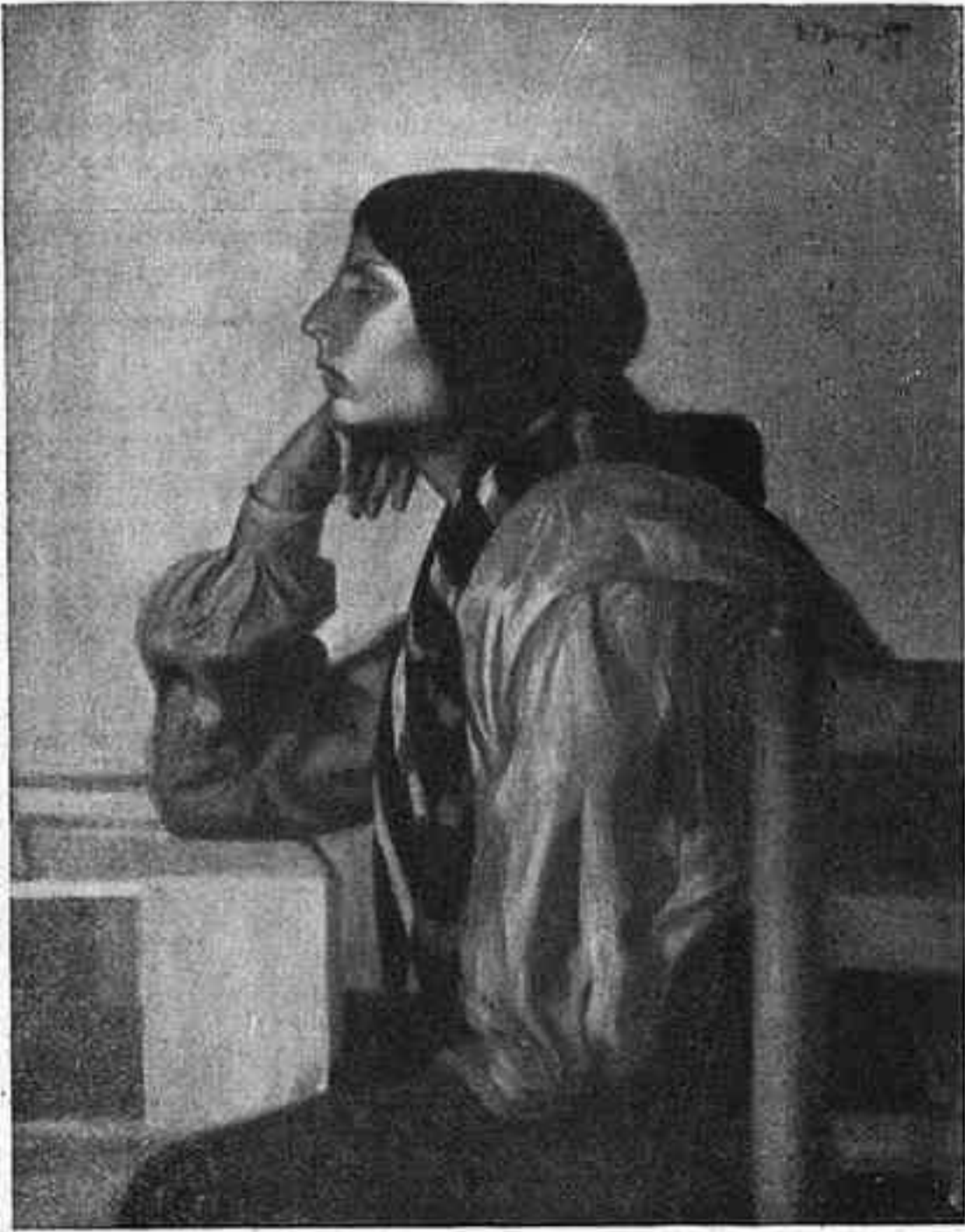
Aquesta exposició retrospectiva és oportuna per raó del valor d'aquest pintor de vint-i-cinc anys ha traspassat, i sobretot perquè les generacions actuals sabien tan poc de la pintura de Sebastià Junyent que fins és molt probable que en gran part els homes ac-

sistèmicament preferia; aquesta pintura que no especulava en profunditat sobre el color, sinó que es limitava al decorativisme colorístic, aleshores tingut per molt refinat, de les entonacions grises; que amava els dies plujosos i les escenes de la vida moderna per raó dels tons grisos que en tals temes dominen o harmonitzen; aquesta pintura, doncs, era un llegat del cèlebre pintor americà Whistler, el qual formà escola alhora que a París començaven a conèixer l'anomenada i la fortuna dels mestres de l'escola de Batignolles. Whistler o el refinament decadentista, per oposició als Impressionistes o el realisme brutal. El realisme que hi havia doncs en la pintura del *juste milieu* que ens portaren R. Cases i S. Rossinyol en llurs paletes agrisades era realisme, en bona part, i subrepticament, pel temperament racial d'aquests dos innovadors o viatjants d'innovacions, però ho era principalment per les raons del prejudici agrisador que els feia acceptar les escenes de la vida moderna pel que ingènuitament tenien de superabundantment grises. El concepte de grisor dels Impressionistes no era tan magre, era ric i de molta penetració. Els grisos que també de vegades pinten els impressionistes no tenen gairebé res de comú amb aquest agrisament més aviat decoratiu, opac i apagat.

De seguida que la paleta gris i els temes vulgars que importaren de París els pintors Cases i Rossinyol foren admesos per la crítica, Sebastià Junyent s'afilià a la tendència del just medi whistleriana i hi produí bones obres, algunes de les quals es poden admirar en aquesta exposició de la Sala Syra. Però després el pintor s'engrescà amb la pintura cuinada a la manera museïsta tal com l'entengueren els pintors castellans i alguns bascos, valencians i andalusos; en aquesta altra tendència també Sebastià Junyent ens donà obres estimables, com la que reproduïm i algunes altres de les que es troben a la Sala Syra. En aquesta tendència S. Junyent fou menys pintor dintre la gran traça, i a desgrat del dibuix tan sòlid. Aquestes condicions que sempre són importants en l'ofici de pintor, ja eren estimades pels coneixedors contemporanis de Junyent. Per això la seva figura fou sempre considerada a part, com la d'un tècnic depurat i exigent, aleshores que ja començaven Nonell, Canals i d'altres pintors a produir-se independentment de la tradició escolàstica i a menysprear la voluntat de dir el dibuix i el color en benefici de l'a-peu-près i de l'atzar. La petita crítica i els clients posaren tenaçment la pintura de Sebastià Junyent a la d'altres artistes truïstes i xarlatans — i això ferit tant els sentiments del pintor, que morí a la flor de l'edat.

No crec pas que el nostre Museu d'Art Modern posseïxi res d'aquest artista. Jo gosaria recomanar l'adquisició d'aquell quadre que representa un caseriu francès a la llunyania amb una noia vestida de gris a primer terme, un cabasset de pomes als peus.

J. SACS

Sebastià Junyent. — Pintura

tuals ignoressin àdhuc l'existència del pintor.

L'art de Sebastià Junyent es troba molt allunyat de les tendències actuals i, ja en vida, aquest pintor es trobava rerasagat respecte les tendències avançades del seu temps. Però el mateix aleshores que ara, la pintura de Sebastià Junyent inspirava respecte i amor per moltes raons, entre les quals sobresurten l'honoradesa i la gran preparació artística que la informen. Es tracta d'una pintura que no té les ambicions transcendentals del gran art ni molt menys les exorbitants de les modernes escoles d'avanzada. No es pot dir, però, que al seu temps Sebastià Junyent fos un artista acadèmic; no era ni impressionista ni declaradament acadèmic. Era un artista del *juste milieu*.

Sebastià Junyent es trobava situat, doncs, en el *juste milieu* que es formà a Barcelona quan el *revolucionarisme* de Ramon Cases i de Santiago Rossinyol deixà d'ésser mal vist i començà a engrescar els nostres prudents amateurs. Aquest art d'En Cases i d'En Rossinyol, que respecte de l'Impressionisme era a França un *juste milieu*, i que per relació a les escoles postimpressionistes fou menyspreat a França com un corollari del pompièrisme, aquí a Barcelona, on els impressionistes gairebé no foren coneguts, semblà durant força anys una pintura estrafolària i inacceptablement atrevida.

Aquest peculiar *juste milieu* que s'inspirava en un realisme molt poc aprofundit, i valorat tan sols per les harmonies grises que

NOTES MARGINALS

Actualitat del Greco

No li cal, al pintor de Toledo, l'esperó del llibre o la coincidència de la commemoració perquè es justifiqui el seu nom damunt una pàgina. El Greco està en una actualitat universal perpètua. Ho està d'una manera passiva, informant per la seva presència la consciència artística universal; ho està d'una

que l'ha perpetuat — explicant-la per l'obsessió de les vidrieres policromades de la Catedral de Toledo. Aquest llibre de Cassou no conté cap afirmació radicalment nova. Cassou ha fet amb el Greco el que féu l'any passat amb Felip II. Ha cercat uns fets característics i els ha muntat hàbilment. Cassou coneix perfectament la història de la cultura espanyola; ho pateja el catàleg bi-

Fragment de «L'enterrament del comte d'Orgaz»

manera activa, perquè aquesta mateixa consciència vibrant pel seu estimul reacciona en obres perdurables d'apologia i exègesi.

La devoció per la seva obra, però, és una cosa recent. Tots sabem la transcendència del llibre de M. B. Cassou com a desvetllador de simpaties vers l'obra del pintor xipriota. Ens caldrà, però, no oblidar-nos de l'esforç dels intel·lectuals catalans del primer noucentisme i àdhuc del fi-de-segle més esquiçat i decadent. Cal llegir aquelles revistes abrandades; aquella enternidora publicació anomenada *Luz*, llarga i estreta (darreries del 1897), editada per Josep Maria Roviralta, on col·laboraven Rusiñol, Benavente, Casas, Canals, Caselles, Gual, Maragall, Massó i Torrents, Marquina, Nonell, Opisso, Utrillo, Regoyos; on les dones evanescentes d'Alexandre de Riquer es vinclaven sobre canelobres fulgurants amb un pit ple de magnòlies! Aquella hora sitgetana del Greco que provocà l'erecció del monument al pintor, que avui se'ns apareix com una cosa insòlita, gairebé inexplicable!

2

Ara Jean Cassou ha publicat una *plquette* sobre el Greco (Ed. Rieder, París). Fa poc J. A. Merediz n'ha publicat una altra de molt curiosa sobre la transformació espanyola del pintor — pèrdua de la influència veneciana, adquisició del segell personalíssim

bliogràfic que hi ha imprès al final del llibre. L'ombra de Barrès el guia. Però en depassa l'actitud fixant per via intel·lectual allò que en l'autor dels *Dévacinés* no és més que una meravellosa intuïció. A més en Barrès — Cassou ho denuncia — hi ha sempre una cosa malsana i tèrbola, feta d'imponderables. Cassou, en canvi, és un esperit clar que veu les coses d'una manera arquitecturada. El seu llibre sobre el Greco resta una excel·lent introducció a l'estudi del gran pintor.

3

Es fa difícil parlar del Greco. Àdhuc comentar un llibre sobre la seva obra. La dificultat pervé de l'engrescament. Hom passaria hores i hores explicant suggerències, matisant impressions, fent circular idees. Hom reacciona davant certs artistes d'una manera múltiple i densa. Davant el Greco, davant Goya, per exemple. (En canvi, d'altres emocionem vivament, però no suggereixen. Velázquez és un d'aquests.) Els qui coneixen el museu del Prado saben de l'emoció del Greco. Els que coneixen Toledo en tasten l'embriaguesa. No coneix cap altre cas en què la reproducció fotogràfica sigui una tan viva traïció a l'esperit d'un pintor. És per això que el Greco s'ha de veure, per sentir-lo com una gràcia de miracle. L'harmonització meravellosa de la forma obscura i el color clar no es percep més que davant la tela. I després, el moviment, la força del moviment...

4

Elie Faure ha parlat alguna vegada de *pressentiments cinematogràfics* davant de teles del Tintoretto; recentment una revista francesa s'ocupava de cercar *primers termes* en l'obra de Degas. Doncs bé, caldria ampliar aquesta llista: el Greco ha estat el primer intuïdor del *gros plan*, és a dir de la possibilitat d'individualitzar un objecte per convertir-lo en matèria viva. Analitzeu, si us plau, un àlbum de pintures del Greco i cerqueu-hi l'expressió de les mans. Enquadreu-les de manera que elles soles quedin visibles i cerqueu l'explicació de la tela per l'actitud de la mà. Mans en *gros plan*! «Al cinema, deia Jean Epstein, no hi ha natura morta. Els objectes tenen actituds. La mà es deslliga de l'home i sola pateix i s'alegra.» Mireu aquestes línies de 1928 i poseu-les a tres segles de distància. Heus ací les mans del Greco. Mans translúcides, llargues, finament modelades. Mans d'exploració, mans d'angoixa, mans de suavitat, mans de perdó, mans de tortura, mans de pau, mans de secret, mans carregades d'expressió, mans vives! Cada pinzellada duia l'empremta de l'esperit vivificador — com el cinema, i en últim terme: com la llum — de totes les coses.

G. D. P.

DISCOS

LES DISCOTEQUES

La catalogació de discos ha d'ésser també objecte d'estudi, tal com ho és l'ordenació de llibres en una biblioteca. Així també el criteri per aquesta sistematització pot ésser o bé el gènere de les obres o llurs autors; mai, però, cal acudir als intèrprets.

Evidentment hi ha menys material a catalogar i la varietat és menor que la d'una biblioteca. Com que no són possibles discoteques públiques, en les quals es poguessin facilitar discos a préstec, pel desgast i fragilitat del material, no hi ha possibilitats de superar la quantitat de vuit cents o mil discos, i això per un particular ja suposa un dispendi que no s'estila. En el cas d'entitats o organismes que per raons d'estudi compten amb gran quantitat de discos, generalment es tracta d'enregistraments peculiars que en moltes ocasions tenen un valor docent i ací la classificació ha de seguir pas a pas l'estudi que es fa.

Ací ens ocuparem doncs de col·leccions de discos d'esbarjo, que en la majoria dels casos són de propietat privada.

L'inconvenient de la fragilitat del disc fa que sigui difícil la seva col·locació; hi ha, però, dos mitjans: bé per compartiments individuals amb parets de cristall o metall, bé acomodant-los en àlbums.

El primer, si bé té l'avantatge de la millor conservació del material, en canvi també té l'inconvenient de no permetre una còmoda trasllació dels discos.

L'àlbum, demés, permet col·locar agrupats els discos per gèneres, ja que amb el sistema de compartiments és difícil de preveure lloc per a successives adquisicions.

En les discoteques individuals que contenen quatre o cinc cents discos, que ja comencen a sovintejar, es fa indispensable un catàleg d'autors i de matèries. Fent la classificació per matèries, pot acudir-se a la sistematització per gèneres: Música de cambra, música simfònica, música vocal, teatral, etc., etc., o també a una classificació històrica: antiga, clàssica, moderna. És clar que la millor comprensió i utilització del catàleg farà, en els casos de col·leccions abundants, que es barrejin tots dos criteris, és a dir, dins de la música de cambra, per exemple, caldrà separar la música clàssica de la moderna i aquesta encara podrà pendre diversificacions atenent a l'estil, o també referint-la al país.

Després d'això cal separar la música frívola, i val a dir que, sense despreciar-la, no cal posar massa atenció en llur tria. El que desitja animar-se amb un ballable dins d'un gènere determinat com és el jazz, no para massa esment en els títols; cal només un bon gust previ en les adquisicions. Demés potser és millor barrejar les audicions d'aquests discos, ja que un allotjament massa ben fet potser equival a arreconar prematurament un disc i per això és millor tenir-los fàcilment a l'abast, i encara que això comporti en alguna ocasió la tendència, pot ésser un bé pels discos d'actualitat ja passada.

J. G.

RECEPTOR Radio CLIMO

enxufable al corrent sense antena

Preu: 400 pessetes

RAMON CLIMENT

Consell de Cent, núm. 266
Telèfon 28058

G. D. P.

SERVEI ELECTRIC PER A AUTOMOBILS

AGUMULADORS "Exide"
GARAGE ELECTRIC
CARRER MOYA (ARIBAU I DIAGONAL)

URODONAL

treu el dolor de ronyons perquè dissolt l'àcid úric

Éste el resultado obtingut amb URODONAL en tots els casos en que està indicat.

GRÀFIC INDICADOR DELS LLOCS A ONY ES LOCALITZA EL REUMA

CEPILLERIA MODERNA

raspalls per a tots els usos
articles de neteja — objectes per a presents
rambla de catalunya, 40

GUTENBERG, S. A.

Maquinària, Tipus, Filetatge de bronze, Tintes i Utilitatge per les Arts Gràfiques

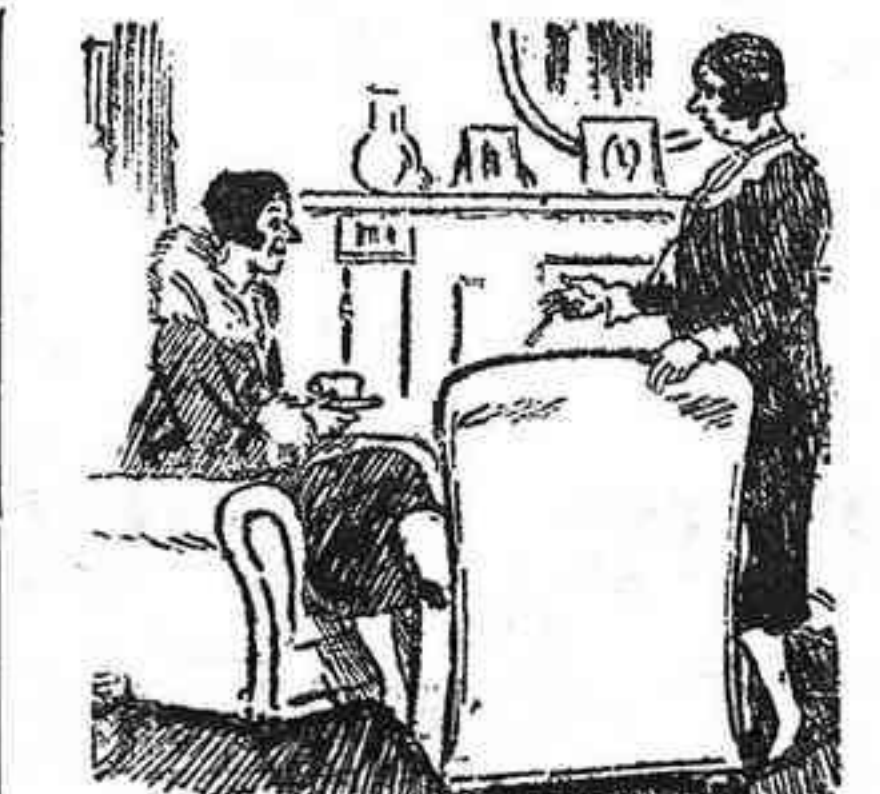
Agullers, 1 i Via Laletana, 4
Tel. 15524 - BARCELONA

—He vingut tres vegades amb la factura i no us he trobat. I un dia que hi sou, em dieu que no teniu diners!
—Es clar! Si tinguéssis diners ja no m'hauria quedat a casa.
(The Humorist, Londres)

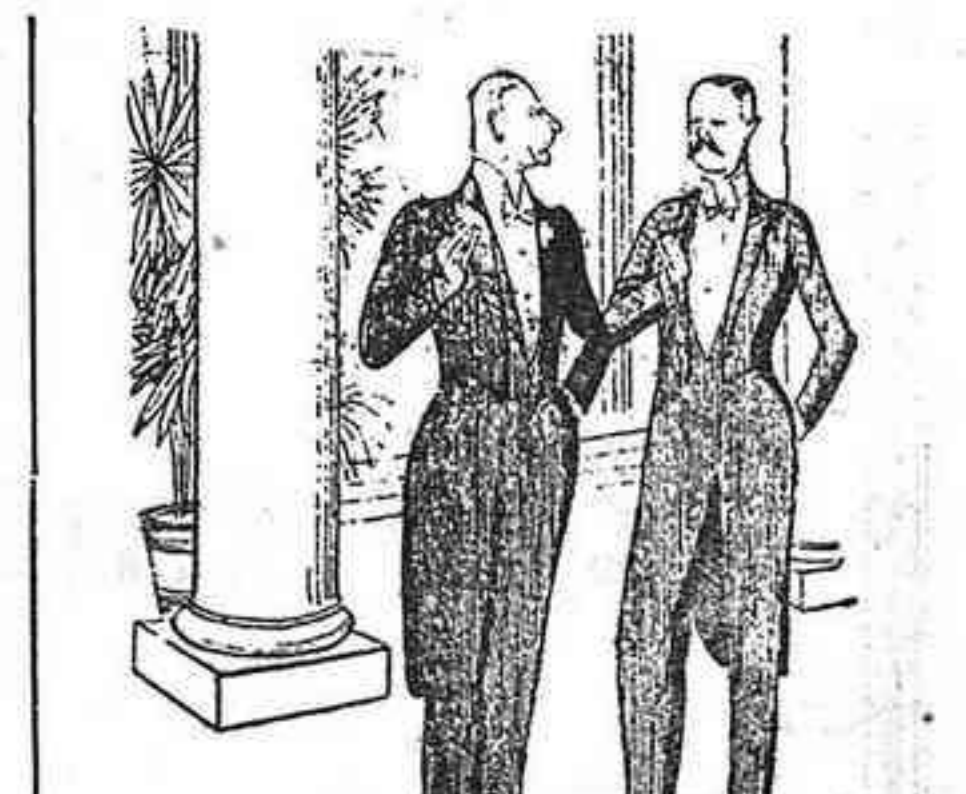
—Té un peu més gran que l'altre.
—Que és estrany. Jo em creia que era a l'inrevés.
(Le Petit Journal, París)

—Vaig enviar tres pessetes a aquests que anuncien un remei infallible per dissimular el sotabarba...
—I què van contestar?
—Que em deixés la barba.
(The Humorist, Londres)

—Diable! No podré aconseguir mai que ta dona no talli la llenya amb aquest sabre!
(The Passing Show, Londres)

—Què farieu si l'haguéssiu vist fer trampa al bacarà?
—Anar a mitges amb ell.
(The Passing Show, Londres)

ABURRIT DE LA VIDA

Neurastènic, trist, envellit, sense voluntat ni energies tan sols per divertir-se, inútil per la vida, víctima d'un morbós pessimisme avassallador, heus aquí el fantasma que conduirà a la tomba a l'home jove al que potser els vicis o virtuts de sa mateixa joventut li esgotaren son sistema nerviós. Per ell serà una injecció de vida el

TONIC NERVIOS CERA

(FOSFOR ESTRIGNINA I HIPOFOSFITS)

Sempre el primer i sempre eficaç, prescrit per totes les generacions mèdiques davant els mes persistents fracassos de tota altra medicació tònic-nerviosa.

Venda farmàcies.
LABORATORIS CERA, S. A.
Vico, 18. - Copèrnica, 35 al 39. - Barcelona.

UNIC APROBAT PER LA ACADEMIA DE MEDICINA I CIRURGIA DE BARCELONA

El director.—Prou filmar, per ara, Anem a dinar.
(Judge, Nova York)

—Avall! Deixa'm estar! Jo l'he vista primer que tu!
(Judge, Nova York)

AGULLES GIOCONDA

Si voleu obtenir el màxim so del disc i el mínim desgast, useu sempre agulles GIOCONDA. Cada agulla porta el nom gravat. Capsa de 200 agulles 2'50 ptes.

Venda a l'engròs:
A. GUARRO
RAMBLA CATALUNYA, 7

L'oculista.—Podeu llegir aquest quadro?
El malalt.—Quin quadro?
(Judge, Nova York)

—No necessita pas una model per a teles d'art modern?
(Judge, Nova York)

El xicot.—M'havia espantat. Em creia que era ton pare!
(The Passing Show, Londres)

¿Le sería a Vd. agradable poder tomar un purgante de aceite de Ricino, si éste tuviera el gusto de un buen jarabe de nararaja?

Pues éste es el aceite de Ricino GOLOSO, que enviado en un lindo vasito de cristal se vende en todas las farmacias.

Societat Espanyola de Carbur Metàl·lics

Correu: Apartat 190
Telegr.: "Carburas"

BARCELONA
Mallorca, 252

Telèfon 73013

CARBUR DE CALCI; Fàbriques a Bergà (Barcelona) i Corcubion (Corunya) :: OXIGEN 99% DE PURESIA, Fàbriques a Barcelona, València i Còrdova :: ACETILEN DISSOLT, Fàbriques a Barcelona, Madrid, València i Còrdova :: FERRO MANGANES i FERRO SILICI :: SOCARRIMAT i SECAT de fils i peces seda, cotó i altres teixits :: CALEFACCIÓ INDUSTRIAL de laboratoris i domèstica :: GENERADORS, BÚFADORS, MANOMETRES, materials d'aportació per la SOLDADURA AUTOGENA

PRESSUPOSTOS, ESTUDIS, CONSULTES I ASSAIGS, GRATIS

Suscriviu-vos a MIRADOR

Pelai, 62. - BARCELONA

BUTLLETÍ DE SUBSCRIPCIÓ

El Sr.
que viu a
carrer n.º es subscriu a **MIRADOR**
nel preu fixat de **3'50 ptes. trimestre.**

..... de de 193.....

Signatura

ANUNCIANTS...!

Una moderníssima organització completa en publicitat

Pel·lícules de dibuixos animats

mudes i sonores - patent num. 121288 - aplicades al servei de la tècnica publicitària, us l'ofereix:

"AGENCIA GENERAL DE ANUNCIOS"

Vostres productes poden ésser propagats amb èxit segur per tota la **Regió Catalana i Illes Balears**

200 cinemes en ciutats i poblacions de categoria

BARCELONA: Fontanella, 10, 1.º, 2.º - Tel. 16660

Avinguda Menéndez Pelayo, 85, 1.º: MADRID